

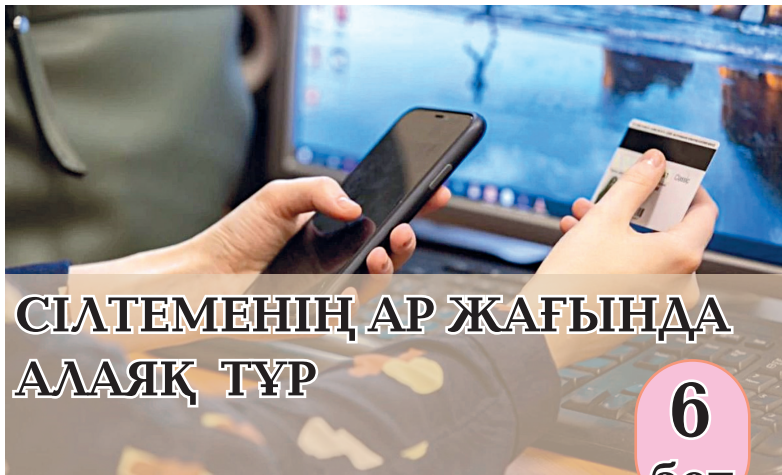
ӨЗГЕНІҢ БАҚЫТЫН АЯЛАҒАН
БІР ШАҢЫРАҚТАҒЫ
ҚОС ҰСТАЗ

4
бет

ТАРИХИ ТҰЛҒАҒА
ТАҒЗЫМ ЕТКЕН
ТАҒЫЛЫМДЫ САПАР

5
бет

СІЛТЕМЕНІҢ АР ЖАҒЫНДА
АЛАЯҚ ТҰР

6
бет

Газет 1953 жылдың 18 ақпанынан шыға бастады

Исатай аудандық қоғамдық-саяси газеті

НАРЫН ТАҢЫ

№ 39 (4304)

2 ҚАЗАН

ЖҰМА, 2026 ЖЫЛ

www.naryntany.kz

www.facebook.com/naryn_tany2009

isatai_press

naryn_tany2009@mail.ru

ОҚУ МӘДЕНИЕТІ

«КІТАП ОҚИТЫН ҰЛТ» – РУХАНИЯТҚА ЖОЛ АШҚАН ЖОБА

«Кітап – білім бұлағы, білім – өмір шырағы» деген сөздің салмағы ақпарат ағыны толассыз бүгінгі кезеңде тіпті арта түскендей. Өйткені қазір адам ақпараттың тапшылығынан емес, көптігінен жаңылысуы мүмкін. Күн сайын алдымыздан сан түрлі дерек, пікір мен болжам шығады. Бірақ ақпараттың көп болуы білімнің тереңдігін білдірмейді. Оның арасынан ақиқатты ажырату, маңыздысын таңдау, оқығанын салыстырып, саралап, өзіндік тұжырым жасау үшін қалыптасқан ойлау мәдениеті қажет. Ал сол мәдениеттің берік негіздерінің бірі – кітап.

Кітаптың құндылығы дайын жауап ұсынуында ғана емес, адамды ойлануға жетелеуінде. Бір шығарма өткенді танытса, екіншісі бүгінгі қоғамның болмысын ұғындырады, енді бірі адамның өз ішкі әлеміне үңілуіне себеп болады. Оқыған сайын сұрақ туындайды, сұрақ ізденіске бастайды, ал ізденіс танымды тереңдетеді. Сондықтан кітап оқу жеке адамның пайдалы әдеті шеңберінен шығып, қоғамның ойлау сапасына ықпал ететін мәдени құндылыққа айналады.

О қ у м ә д е н и е т і н

қалыптастыру мәселесінің мемлекеттік деңгейде көтерілуі де осы қажеттіліктен туындап отыр. Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев 2026 жылғы 16 мамырда «Кітап оқу мәдениетін дамыту және зерделі ұлт қалыптастыру жөніндегі шаралар туралы» Жарлыққа қол қойды. Құжатта кітап оқу мәдениетін дамыту және зерделі ұлт қалыптастыру мәдениет, білім беру және инновациялар салаларындағы мемлекеттік саясаттың басым бағыттарының бірі ретінде айқындалды. Жарлықтың

мәзмұны кітап оқуға үндеумен шектелмейді. Онда балалар мен жастарды қоса алғанда, халықтың әртүрлі санаттары арасында тұрақты оқу дағдысын қалыптастыру, жаңа форматтағы кітапханалар мен көпфункционалды қоғамдық кеңістіктер ашу, заманауи ақпараттық жүйелер мен сервистерді енгізу, отандық қаламгерлерді қолдау және ұлттық әдеби мұраны елішінде де, шетелде де кеңінен насихаттау міндеттері белгіленген.

ЖАЛҒАСЫ-2 БЕТТЕ

ЖАҢА НЫСАН

ЖАҢА САУДА ОРНЫ – АУЫЛ ИГІЛІГІНЕ

Кәсіпкерлікті дамытуға бағытталған мемлекеттік қолдаудың нақты нәтижесі өңірлерде жаңа жобалардың жүзеге асуынан, жұмыс орындарының ашылуынан және тұрғындарға қажетті қызмет түрлерінің қолжетімді бола түсуінен көрінеді. Осындай қолдауды тиімді пайдаланып, өз кәсібін дамытып қана қоймай, туған жерінің тұрғындарына қажетті жаңа нысан ашқан жерлесіміз, әлеуметтік кәсіпкер Ақмарал Тахаеваның бастамасы – соның бір мысалы.

Кәсіпкер әлеуметтік кәсіпкерлік субъектілеріне және «Бір ауыл – бір өнім» бағдарламасының финалистеріне берілетін мемлекеттік грантқа ие болып, жобасын жүзеге асыруға 5 млн теңге көлемінде қаржылай қолдау алды.

Сонымен қатар «Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ арқылы жеңілдетілген несие рәсімдеп, кәсібін одан әрі кеңейтуге мүмкіндік алды. Мемлекеттік қолдаудың нәтижесінде Аққыстау ауылында Akzhan City ойын-сауық және сауда орталығы

бой көтеріп, тұрғындарға есігін айқара ашты. Аумағы 400 шаршы метрді құрайтын жаңа нысан ауыл тұрғындарының күнделікті қажеттілігін өтеуге бағытталған.

ЖАЛҒАСЫ-3 БЕТТЕ

АУА РАЙЫ	АУА РАЙЫ		
	02.10	+ 17	+ 10
	03.10	+ 11	+ 4
	04.10	+ 12	+ 5
	05.10	+ 14	+ 3
	06.10	+ 16	+ 6
	07.10	+ 21	+ 9

ТЕҢГЕ БАҒАМЫ	
\$	444,08
€	502,57
₸	5,32

АСЫЛ СӨЗ

«ТАЗА ЕҢБЕК,
АДАЛ ЖҮРЕК – ӨМІРДІҢ
СӘНІ...»

ШӘКӘРІМ
ҚҰДАЙБЕРДІҰЛЫ

ОҚУ МӘДЕНИЕТІ

(Соңы. Басы 1-бетте)

Құжатта нақты мерзімдер мен жобалар да көрсетілген. 2026 жылғы 1 қыркүйекке дейін «Жылдың 10 оқырманы» республикалық жобасын іске қосу, жыл соңына дейін 2027-2031 жылдарға арналған «Зерделі ұлт» тұжырымдамасын бекіту, 2027 жылғы 1 қаңтарға дейін «Кітапхана және кітап шығару ісі туралы» жаңа заң жобасын әзірлеу қарастырылған. Сондай-ақ оқу мәдениетін дамытудағы жетістіктер үшін Ұлттық сыйлық тағайындау және баршаға қолжетімді Ұлттық цифрлық кітапхана платформасын құру міндеті қойылған. Мұның барлығы кітап мәселесінің ендігі жерде тек кітапхана немесе мәдениет саласының аясында қарастырылмайтын аңғартады. Оқу мәдениеті білім беру, цифрландыру, баспа ісі, ұлттық әдебиет және адами капиталды дамыту бағыттарымен сабақтастырылып отыр. Өйткені зерделі қоғам құру үшін кітаптың қолжетімді болуы жеткіліксіз, оны оқуға деген тұрақты қажеттілік те қалыптасуы керек.

Осы бағыттағы ауқымды бастамалардың бірі — биыл қыркүйекте басталған «Кітап оқитын ұлт» республикалық кітап оқу марафоны. 2027 жылғы наурыз-сәуір айларына дейін жалғасатын жоба еліміздің барлық өңірін қамтып, қазақ және орыс тілдеріндегі екі лигада өтеді. Марафон «Кітап оқитын мектеп», «Кітап оқитын колледж», «Кітап оқитын университет», «Кітап оқитын педагог», «Кітап оқитын әулет», «Кітап оқитын мемлекеттік қызметші» және жасына әрі қызмет саласына шектеу қойылмайтын «Кітап оқитын зиялы» атты жеті бағыттан тұрады. Қатысушыларға қойылатын талап та нақты: алты ай ішінде арнайы іріктеуден қордан 15 кітап оқу қажет. Қорға 330 шығарма енгізілген, оның 165-і қазақ, 165-і — орыс тілінде. Тізім отандық

әдебиетпен ғана шектелмей, әлем классикасын, заманауи туындыларды, жалпыұлттық дауыс беру нәтижесінде жасақталған «100 кітап» тізіміндегі шығармаларды, Нобель сыйлығы лауреаттарының еңбектері мен әлемдік бестселлерлерді қамтиды. Алайда марафонның негізгі өлшемі оқылған кітаптың санында емес. Қатысушы әр шығармадан кейін жеке кабинетінде пікір жариялап, оқу кезеңі аяқталған соң қорытынды тестілеу

мен зияткерлік квиздерге қатысады. Яғни оқырманнан кітапты парақтап шығу емес, мәтінді түсіну, ой қорыту және өз пікірін қалыптастыру талап етіледі. Жобаның «зерделі ұлт» ұғымымен сабақтасатын тұсы да осында. Оқу мәдениетін қалыптастыруға бағытталған мұндай қадамдар бұған дейін де қолға алынды. 2024 жылдан бері елімізде 23 сәуір Ұлттық кітап күні ретінде аталып өтеді. Дегенмен кітапқа құрмет бір күндік шараман өлшенбек емес. Оның шынайы нәтижесі кітап оқу мерекеден әдетке, әдеттен тұрақты мәдениетке айналған кезде көрінеді.

АУДАНДА ОҚЫРМАН ҚАТАРЫ АРТҚАН

Республикалық бастаманың әсері аудандық кітапханадағы оқырман белсенділігінен де байқалады. Аудандық орталықтандырылған кітапхана меңгерушісі Сания Көбееваның айтуынша, «Кітап оқитын ұлт» марафоны басталғалы кітапханаға келушілер қатары артқан.

— Қатысушылар алты айда 15 кітап оқып, шығармалар бойынша пікір жазып, тест тапсырады. Жобаға әсіресе мектеп оқушылары, мемлекеттік қызметшілер мен орта буын оқырмандар белсенді қатысуда. Дулат Исабековтің «Қарғын», «Сүйекші», Шерхан Мұртазаның «Ай мен Айша», Мұхтар Әуезовтің «Абай жолы», Ілияс Есенберлиннің «Көшпенділер» шығармаларына, сондай-ақ Қасым-Жомарт Тоқаевтың кітаптарына сұраныс жоғары. Жергілікті қаламгер Мұрат Бектеновтің «Құмаршық» кітабын іздейтіндер де бар. Ең қуантатыны — жастардың кітапханаға қызығушылығы артып келеді, — дейді ол.

Бұл өзгерістің өзіндік ерекшелігі бар. Бұрын кітапхананың тұрақты келушілері

арасында аға буын өкілдері басым болса, қазір жасөспірімдер мен жастар да өзіне қажетті шығарманы іздеп, кітапханашылардан кеңес сұрайтын болған. Тіпті әлеуметтік желіден көрген кітабын арнайы іздеп келетіндер бар. Бір қарағанда әлеуметтік желі мен кітап бір-біріне бәсекелес кеңістік секілді көрінгенімен, мұндай мысалдар цифрлық ортаның жастарды кітапқа жетелейтін арнаға да айнала алатынын көрсетеді. Кітапхана ұжымы да осы өзгерісті ескеріп, дәстүрлі жұмыс үлгісін жаңа тәсілдермен толықтыруда. Кітап оқу челленждері, викториналар, квест ойындары мен пікірталастар өткізіліп, кітап алмасу және «Кітапханаға кітап сыйла» акциялары ұйымдастырылуда. Алдағы уақытта шығармаларды қысқа бейнероликтер арқылы таныстыру да жоспарланып отыр. Бүгінде мұнда зейнеткерлерден бастап мұнай саласының қызметкерлеріне, мектеп оқушылары мен жастарға дейін әр буынның өкілдері тұрақты бас сұғады. Ғайнеш Жақешов, Айгүл Базарбаева, Әйгерім Қойтанова, Самиголла Мәдіғалиев, Абзал Ахбалин секілді тұрақты оқырмандар да кітапхана өмірінің бір бөлшегіне айналған.

КІТАП ОҚУ ОТБАСЫНАН ҚАЛЫПТАСАДЫ

Оқу мәдениетін қалыптастыру жауапкершілігін мектеп пен кітапханаға ғана жүктеу жеткіліксіз. Кітапқа деген алғашқы қызығушылық отбасынан басталады. Бала ата-анасының сөзінен бұрын ісіне қарайды. Сондықтан баланы кітап оқуға шақырудан бұрын ата-ананың өзі кітап алып, үлгі болғаны маңызды.

— Балаға «кітап оқы» деп талап қойғаннан бұрын ата-ананың өзі үлгі болғаны жөн. Кешкі уақытта телефонды бір шетке қойып, балаға ертегі оқу, оқылған шығармасын бірге талқылау оның кітапқа қызығушылығын арттырады. Баланы мәжбүрлеуден гөрі, кітап оқуға деген ынтасын ояту маңызды, — дейді кітапхана меңгерушісі.

Шын мәнінде, оқырман бір күнде қалыптаспайды. Ол отбасындағы алғашқы ертегіден, мектептегі алғашқы шығармадан, кітапханадан өз еркімен таңдаған алғашқы кітаптан басталады. Сондықтан «Кітап оқитын ұлт» жобасының нәтижесін оқыған 15 кітаппен ғана өлшеу аздық етеді. Маңыздысы — марафон аяқталғаннан кейін де кітапқа оралатын тұрақты оқырман қалыптастыру. Өйткені 15 кітап — жеженің соңы емес, үздіксіз оқуға бастайтын алғашқы баспадақ.

Кітап — өткен мен бүгінді жалғайтын рухани көпір ғана емес, келешектің ойлау жүйесін қалыптастыратын құрал. Бүгін кітапханаға іздеп келген жас ертең ақпаратты саралап, ойын дәлелмен жеткізетін, қоғамға саналы қарайтын азамат болып қалыптасса, «зерделі ұлт» ұғымының мәні де осында. Оқитын қоғамның басты жетістігі — көп кітап оқығанында емес, оқығанынан ой түйіп, оны өмірлік ұстанымына айналдыра алғанында.

ӨЗЕКТІ ОЙҒА ЖЕТЕЛЕГЕН ӨЗАРА БАЙЛАНЫС

Ұстаз — шәкіртке білім беріп қана қоймай, оның талғамы мен танымын, ойы мен көзқарасын қалыптастыратын тұлға. Ал кітап — осы жолдағы ең сенімді рухани серік. Өйткені ұстаздың өзі кітаппен дос болса, оның шәкіртке деген ықпалы да тереңдей түседі. Кітап оқуды насихаттаудың ең әсерлі жолы — «оқы» деп айту емес, өзің оқып, өзің үлгі болу. Бүгінде жас ұрпақтың кітапқа қызығушылығын арттыру, оқу мәдениетін қалыптастыру мәселесі күн тәртібінен түскен емес. Бұл ретте мектептегі ұстаздың орны айрықша. Себебі кітапқа құмар ұстаздың айналасында оқуға ынталы шәкірттің қалыптасуы заңды. Осындай ізгі ұстанымды берік қалыптастырып келе жатқан мектеп-гимназияның жас мұғалімдері арасында кітап оқуды ортақ дәстүрге айналдырған «Майдандастар» оқырман клубы жұмыс істейді.

Қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің мұғалімі Бекарыс Қадыржанның бастамасымен құрылған ортаға әдебиет пәнінің ұстаздарымен бірге дене шынықтыру, өзге де пән мұғалімдері топтасқан. Әрқайсысының күнделікті сабақ

жоспары, сыныптан тыс жұмысы, ұстаздық міндеті бар. Соған қарамастан, кітапқа келгенде олар уақыт табуды әдетке айналдырған.

Бұл — жай ғана кітап оқып, соңынан пікір алмасатын орта емес. Мұнда әр шығармаға әркім

өз биігінен қарайды. Бірі автордың айтпақ ойын тарқатса, енді бірі кейіпкер әрекетіне үңіледі. Бір шығарма бір ұстазға ой салса, сол кітаптың басқа қырын екінші әріптесі ашып көрсетуі мүмкін. Осылайша кітап төңірегіндегі әңгіме кәсіби ортадағы еркін пікір алмасуға, рухани сұхбатқа ұласады. «Майдандастар», рухани сұхбатқа ұласады. «Майдандастар» атауының өзі де кездейсоқ таңдалмаған. Өйткені кітап оқу жолындағы ізденісте олар бір-біріне серік.

— Кітап оқитын ортаны қалыптастыру үшін алдымен өзіміз үлгі болуымыз керек деп ойлаймын. Ұстаз шәкіртіне «кітап оқы» деп айтуы мүмкін. Бірақ одан да әсерлісі оқушының ұстазының қолынан кітап көріп, оның шығарма жайында қызығып әңгіме айтып отырғанын байқауы. Сондықтан «Майдандастар» клубын құрғандағы басты мақсатымыздың бірі — жас ұстаздардың арасында кітап оқуды әдетке, кейін мәдениетке айналдыру болды. Кітапқа деген қызығушылықты өзгелерге де жұқтыру мақсатында аудандық жас ұстаздар арасында буккроссинг ұйымдастырылып, қолдан қолға кітап берудің жақсы үрдісі қалыптасты. Ал Халықаралық кітап сыйлау күні қарсаңында әріптестер бір-біріне кітап тарту етіп, өн мен жырды, поэзияны тоғыстырған ерекше кеш өткіздік. Ең бастысы бұл бастаманың әсері мектеп қабырғасындағы жас ұстаздармен ғана шектелмей, оқушыларға да жетіп отыр.

Ұстаздарының кітап оқып, шығарма талқылап жүргенін көрген шәкірттерден «Сіздерге қарап, кітап оқуға деген қызығушылығымыз оянды» деген жылы сөздің естілуі біз үшін ең үлкен жетістік деп есептейміз, — дейді Бекарыс Нысанұлы.

Өткен оқу жылында құрылған оқырман клубының бүгінде қалыптасқан өз дәстүрі бар. Жас ұстаздар облыстық кітап оқу сайыстарына қатысып, екі мәрте жеңімпаз атанған. Бұл — кітап оқудың нәтижесі тек жеке адамның рухани әлемімен шектелмей, ортақ жетістікке де ұласатынын дәлелдейтіндей. Мұның бәрі кітапты тек сөреге қойылатын дүние емес, адамдарды жақындастыратын рухани көпір ретінде қабылдайтын ортаның қалыптасып келе жатқанын көрсетеді. Өйткені ұстаздың оқыған бір кітабы кейде бір сыныптың кітапқа деген көзқарасын өзгертуі мүмкін. Ал бір адамның оқу әдеті тұтас бір ортаның мәдениетіне айналса, оның әсері одан да ауқымды.

Сондықтан біз атаған «Майдандастардың» майданы — әдебиет әлемінде, қаруы — кітап, мақсаты оқу мәдениетін қалыптастыру болып табылады. Бір кітапты бірге оқып, бір ойды бірге талқылаған жас ұстаздардың бұл бастамасы мектеп қабырғасында кітаптың қайтадан қадірін арттырып, оқитын ұстаз — ойлаң-тұң ұрпақ тәрбиелейді деген ұстанымның өміршеңдігін көрсетіп келеді.

Бетті дайындаған Сағыныш ҚАЙЫР

СЕССИЯ

ДАМУ ДИНАМИКАСЫ – ДЕПУТАТТАР ТАЛҚЫСЫНДА

Аудан экономикасындағы көрсеткіштер бір жағынан өсімді көрсетсе, екінші жағынан шешімін күткен мәселелерді де алға шығарып отыр. Өнеркәсіп көлемі артқанымен, инвестиция азайған. Қылмыс деңгейі төмендегенімен, қоғамдық қауіпсіздікке қатысты профилактикалық жұмыс үзілмеуі тиіс. Білім саласында материалдық базаға көңіл бөлінумен бірге, оның нәтижесі – білім сапасы назарда болуы керек. VIII сайланған Исатай аудандық мәслихатының кезекті III сессиясында осы мәселелер өзара сабақтастықта қаралды.

Сессияға аудан әкімі Нұрым Мусин, мәслихат депутаттары, ауылдық округ әкімдері мен дербес бөлім басшылары қатысты. Жиында ауданның сегіз айдағы әлеуметтік-экономикалық ахуалы қорытындыланып қана қоймай, алдағы кезеңге басымдық берілетін бағыттар да сараланды.

Әлеуметтік-экономикалық даму көрсеткіштерін таныстырған аудан әкімінің айтуынша, есепті кезеңде өнеркәсіп өндірісінде өсім бар. Өнім көлемі 111 млрд 648 млн теңгеге жетіп, нақты көлем индексі 107,1 пайызды құраған. Былтырғы кезеңмен салыстырғанда өндіріс қарқыны артқан. Алайда бұл өсіммен қатар, инвестиция тарту мен өңдеу өнеркәсібін дамыту мәселесі де күн тәртібінде тұр. Негізгі капиталға салынған инвестиция көлемі өткен жылымен салыстырғанда төмендеген. Өңдеу секторындағы көрсеткіштің де кемігені байқалады. Осыған байланысты өндірістік әлеуетті тиімді пайдаланып, жаңа инвестициялық жобаларды іске қосу, кәсіпкерлікті кеңейту және экономиканы әртараптандырудың маңызы атап өтілді. Аудан әкімі баяндамасында экономиканың өзге салаларына да тоқталды. Атап айтқанда, ауыл

міндеттер қамтылды. Бұл бағыттардың әрқайсысы аудан тұрғындарының күнделікті тұрмысымен тікелей байланысты. Сондықтан экономикалық көрсеткіштермен қатар, жолдың сапасы, құрылыс нысандарының талапқа сай орындалуы, жаңа жұмыс орындарының ашылуы, кәсіпкерлік бастамалардың қолдауға ие болуы, ауыл шаруашылығының дамуы секілді

аудан аумағында 32 қылмыстық құқық бұзушылық тіркелген. Бұл өткен жылдың сәйкес кезеңімен салыстырғанда 15,8 пайызға төмен. Полиция қызметкерлері мал ұрлығы, тұрмыстық құқық бұзушылық, жасөспірімдер арасындағы құқық бұзушылық, жол қауіпсіздігі және заңсыз қару айналымының алдын алуға бағытталған профилактикалық жұмыстар жүргізген. Сондай-ақ білім саласының есебі де нақты

шаруашылығы мен кәсіпкерлікті қолдау, құрылыс жұмыстарының сапасы, жол инфрақұрылымын жақсарту, жұмыспен қамту, мәдениет пен спортты дамыту, әлеуметтік мәселелерді шешу бағыттарындағы атқарылған жұмыстар мен алдағы

мәселелер де назарда болуы тиіс.

Сессияда аудан тұрғындарының тыныштығына тікелей қатысты құқықтық тәртіп мәселесі де қаралды. Аудандық полиция бөлімінің бастығы, полиция подполковнигі Манарбек Үмбеталиевтің айтуынша, сегіз айда

мәселелер төңірегінде өрбіді. Аудандық білім бөлімінің басшысы Гүлайна Құрманғалиева білім беру ұйымдарының материалдық-техникалық базасы, бюджет қаражатының тиімді жұмсауы, мемлекеттік сатып алу және оқу процесіне инновациялық технологияларды енгізу туралы баяндады. Мектептің материалдық жағдайы – сапалы білімнің маңызды алғышарты. Бірақ түпкі нәтиже оқушының алған білімімен өлшенеді. Сондықтан қаржының тиімді игерілуі мен заманауи технологияның енгізілуі ауыл баласының білім сапасына нақты әсер етуі тиіс. Жиын барысында 2026-2028 жылдарға арналған аудандық бюджетке өзгерістер енгізу, сондай-ақ шекаралық мәселелер жөніндегі үйлестіру кеңесінің қызметіне қатысты шешімге өзгерістер мен толықтырулар енгізу мәселелері де қаралды.

Басқосудың маңызды тұсы – депутаттардың баяндамаларды жай тыңдап қана қоймай, жауапты басшыларға нақты сұрақтар қойып, мәселелердің мәнін ашатын жауаптар алуы. Бұл аудан мәслихатының жұмысы үшін де маңызды. Өйткені кез келген көрсеткіштің артында тұрғындардың тұрмысы, қауіпсіздігі, баланың білімі мен ауданның келешегі тұр. Ендігі жұмыс – қол жеткізген көрсеткішті сақтап қана қоймай, инвестицияны көбейту, экономиканы әртараптандыру, қауіпсіздікті нығайту және білім сапасын нақты нәтижемен бекемдеу

Өз тілшіміз

ЖАҢА НЫСАН

ЖАҢА САУДА ОРНЫ – АУЫЛ ИГІЛІГІНЕ

(Соңы. Басы 1-бетте)

Нысанның ашылу рәсімінде аудан әкімі Нұрым Мусин кәсіпкерді жаңа жобасымен құттықтап, кәсіпкерліктің аудан экономикасын дамытудағы маңызын атап өтті. Оның айтуынша, осындай жобалардың көбеюі жаңа жұмыс орындарын ашып, ауданның әлеуметтік-экономикалық әлеуетін арттыруға ықпал етеді.

Заманауи екі қабатты сауда орнында тұрғындарға қажетті бірнеше қызмет түрі бір жерге шоғырланған. Мұнда киім-кешек саудасы ұйымдастырылып, балаларға арналған ойын-сауық алаңы жұмыс істейді. Сонымен қатар келушілерге қызмет көрсететін тамақтану орны да бар. Бұған дейін мұндай қажеттіліктердің бір бөлігін өтеу үшін аудан тұрғындары облыс орталығына баруға мәжбүр болса, енді олардың бірқатарын өз ауылынан табуға мүмкіндік туды. Жобаның әлеуметтік маңызы оның жаңа нысан ретінде ашылуымен ғана шектелмейді. Кәсіптің іске қосылуы нәтижесінде 18 азамат тұрақты жұмыспен қамтылды. Демек жаңа орталық бір кәсіпкердің кәсібін кеңейтуге ғана емес, бірнеше отбасының тұрақты табыс көзіне ие болуына да мүмкіндік беріп отыр.

Кәсіпкер Ақмарал Мәдиқызының айтуынша, жобаны жүзеге асыруға мемлекеттік және қаржылық институттардың көрсеткен қолдауы айтарлықтай ықпал еткен.

– Мемлекет басшысы кәсіпкерлерге, соның ішінде ауылдағы кәсіп иелеріне де ерекше көңіл бөліп, кәсібін бастауға және

дамытуға қолдау көрсетіп келеді. Осы ретте Атырау облысының кәсіпкерлер палатасы мен «Даму» кәсіпкерлікті дамыту қорының көмегі біз үшін үлкен қолдау болды. Аумағы 400 шаршы метр болатын сауда және ойын-сауық орталығын салу ісінде көрсетілген көмектің маңызы зор. Бұл жобаны үш жыл бұрын жоспарлап, сол уақыттан бері кезек-кезеңімен жүзеге асырып келдік. Құрылыс жұмыстары биыл толық аяқталып, орталықты тұрғындардың қажетті жағдай жасау еді. Өзім де көпбалалы ана болғандықтан, балаларды қалаға апарып, қажетті дүниесін алып беру кейде оңайға соқпайтынын жақсы білемін. Осындай мүмкіндік ауылдың өзінде болса деген ойдан осы істі қолға алдым. Бүгінде сол ниет нақты жобаға айналып, ауыл тұрғындарының игілігіне қызмет етіп отыр. Сондықтан бұл істі мен кәсіп бастаудан бұрын, туған жеріме жасаған шағын болса да пайдалы ісім деп бағалаймын, - дейді кәсіпкер.

Ауылда жаңа нысанның ашылуы – жергілікті кәсіпкерліктің әлеуеті бар екенін көрсететін маңызды қадам. Бір жағынан, тұрғындардың суранысына сай қызмет түрлері көбейсе, екінші жағынан, жаңа жұмыс орындары қалыптасады. Ал мұндай жобалардың мемлекеттік қолдаумен ұштасуы кәсіп бастауға ниетті азаматтарға нақты мүмкіндік бар екенін көрсетеді.

Сағыныш ҚАЙЫП

ИНВЕСТИЦИЯ

БАСТАМАЛАР ТОҒЫСҚАН БАСҚОСУ

Аудан экономикасының серпіні жаңа өндірістер мен кәсіпкерлік бастамалардың нақты іске асуымен тығыз байланысты. Осы бағыттағы жұмысты жандандыру мақсатында аудан әкімі Нұрым Мусин инвестициялық жобаларды жүзеге асырып жатқан және жоспарлап отырған кәсіпкерлермен талқыланып, олардың ұсыныстары мен өзекті мәселелерін кездесуде. Кездесу инвесторлар мен мемлекеттік органдар арасындағы ашық пікір алмасу алаңы ретінде ұйымдастырылып, әр жобаның қазіргі ахуалы, алдағы кезеңдері және іске асыру барысында туындауы мүмкін мәселелер сараланды. Жиынға аудан прокуроры, инвестициялық жобалардың басшылары мен өкілдері, жеке кәсіпкерлер, коммуналдық қызметтер мен тиісті бөлімдердің өкілдері, сондай-ақ ауылдық округ әкімдері қатысты.

Кездесуде инвестиция тарту, жаңа өндіріс орындарын ашу және жұмыс орындарын құру ауданның әлеуметтік-экономикалық дамуындағы маңызды бағыттардың бірі екені атап өтілді. Қазіргі таңда ауданда өндіріс, жол бойындағы сервис, сауда және газ инфрақұрылымын қамтитын бірқатар бастама қолға алынған. Жобалардың бірқатары жол бойындағы қызмет көрсету желісін кеңейтуге бағытталған. Жанбай ауылдық округінде «Алаш Метан» ЖШС метан құю

станциясын салуды жоспарласа, Қамысқалада «Promgaz BP» ЖШС жанармай және жанар-жағармай-газ құю станциясын салу жобасын жүзеге асыруда. Осы ауылдық округте «Атырау Констракшн Сервисес АТД» ЖШС кемпинг кешенінің құрылысын жүргізіп жатыр. Қазіргі уақытта нысанның қабырғалары қалануда. Өндірістік бағыттағы бастамалардың қатарында Қамысқаладағы «КриоНафта» ЖШС-нің сұйық азот пен оттегіні өндіретін зауыты бар.

Ал Тұшқұдық ауылдық округінде «Архитектура дизайн и проектирование» ЖШС 500 тонналық сұйытылған газ қоймасын салуды жоспарлап отыр. Зиндедене ЖК «Жиенкулов Р.С.» газ толтыру станциясын салу бастамасын қолға алған. Сауда саласында да жаңа нысан бой көтерді. Аққыстау ауылдық округінде ЖК «Ақжан» салған сауда орталығының құрылысы аяқталып, қазіргі таңда қабылдау жұмыстары жүргізілуде. Нысанның іске қосылуы сауда

қызметтерін кеңейтіп, жаңа жұмыс орындарын ашуға мүмкіндік береді. Қамысқала ауылдық округінде «ПолисМұнайҚұрылыс» ЖШС газ айдау станциясын салған. Нысанның негізгі бөлігі Махамбет ауданы аумағында орналасқанымен, белгілі бір бөлігі Исатай ауданын қамтиды. Құрылыс жұмыстары толық аяқталған.

Аудандық кәсіпкерлік және ауыл шаруашылығы бөлімінің басшысы Дидар Есмұхановтың айтуынша, жобалардың бағыттары әртүрлі болғанымен, ортақ мақсаты – аудан экономикасының белсенділігін арттырып, жаңа өндіріс пен қызмет түрлерін қалыптастыру. Олардың нәтижесі инвестиция көлемімен ғана емес, жергілікті жерде құрылатын жұмыс орындары, салық түсімдері, қызмет көрсету саласының кеңеюі және инфрақұрылымның дамуымен де өлшенеді.

– Жобаларды іске асыру

барысында жер телімдерін рәсімдеу, инженерлік желілерге қосылу, рұқсат құжаттарын алу секілді мәселелер туындауы мүмкін. Кездесуде осы түйткілдер талқыланып, оларды шешу жолдары қарастырылды. Аудан әкімдігі инвестициялық жобаларды сүйемелдеп, кәсіпкерлерге қажетті ұйымдастырушылық қолдау көрсетуге және туындаған мәселелерді тиісті мекемелермен бірлесе шешуге дайын екенін жеткізді. Бұл ретте басты назар жоспарланған жобалардың қағаз жүзінде қалып қоймай, нақты іске асуына жағдай жасауға аударылмақ, - деді ол.

Осылайша инвестициялық жобалардың нақты іске асуы аудан экономикасын жандандырып, жаңа өндіріс пен жұмыс орындарының қалыптасуына жол ашпақ.

Жайна ӨМІРҚҰЛ

5 ҚАЗАН – МҰҒАЛІМДЕР КҮНІ

ӨЗГЕНІҢ БАҚЫТЫН АЯЛАҒАН БІР ШАҢЫРАҚТАҒЫ ҚОС ҰСТАЗ

Мереке қарсаңында мектеп директорына хабарласып, бір ұжымда еңбек ететін бір отбасындағы қос ұстаз хақындағы деректерге қанықтық. Бірінің жалпы жұмыс өтілі - 46, саладағы жұмыс өтілі - 37, оның ішінде қазіргі қызмет орны - «Жалпы білім беретін Жұмабай Мырзағалиев атындағы орта мектеп» коммуналдық мемлекеттік мекемесіндегі жұмыс өтілі - 34 жыл. 1989 жылы Гурьев педагогика институтының тарих факультетін бітірген. 1992 жылдың қыркүйегінен бері аталған мектепте тарих, құқық негіздері пәндерінен сабақ беріп келеді, педагог-зерттеуші. 2013 жылдан оқу ісінің меңгерушісі лауазымын қоса атқаруда. Екінші кейіпкеріміз де Х.Досмұхамедов атындағы Атырау мемлекеттік университетін бітірген 1997 жылдан осы ұжымда, тарих және құқық пәндерінің мұғалімі, педагог-зерттеуші.

«Ұстаздық — ұлық қызмет емес, ұлы қызмет» деген тәмілмен таныс емес жан болмас. Біз әңгімелегелі отырған ерлі-зайыпты Ғұбайдолла Жақсылықұлы Ахметжанов пен Нұргүл Төлеуғалиқызы Дюсекенова да осы бір опалы сөзге сиятындай қызмет қылып келе жатқан ұстаздар. Алғашында Ғұбайдолла ұстаз өздері жайлы емес, өзгелер туралы баяндап, соларды көптің назарына беруді қалаған, бірақ, екеуін де асыра мақтамайтынымызды айтып, көндірдік. Осының өзінен-ақ қос ұстаздың қарапайым да көпшіл, қанағатшыл қалыптарын аңдау қиын емес еді.

Олар еңбек ететін білім ордасының басшысы Жасұлан Алайповтың пікірінше, Ғұбайдолла Жақсылықұлы өзін кәсіби шеберлігі шыңдалған, шығармашылықпен еңбек ететін, ізденімпаз, жаңашыл мұғалім, іскер ұйымдастырушы ретінде таныта білген, үнемі өз білімін жетілдіріп, озық тәжірибелерді, білім беру саласындағы жаңашылдықты меңгеру арқылы әдістемелік шеберлігін толықтырып отыратын жан. Ал, Нұргүл Төлеуғалиқызы-қайіске болмасын шығармашылық тұрғыдан келіп, тыңғылықты орындауды, өз ісіне деген сүйіспеншілік, еңбексүйгіштік, ізденгіштік пен жаңашылдықты еңбек жолындағы басты мақсат-мүддесі мен ұстанымы қылған мұғалім.

Айтса-айтқандай, Ғүбекең функционалдық міндетіне сай мектептің оқу-тәрбие

қызметін ұйымдастыруға өзіндік үлесін молынан қосуда. Осы бір ынтымақты ұжымдағы бірлескен берекелі еңбектің нәтижесінде аталған білім ордасының 2019 жылы облыста 1-дәрежелі «Табысты мектеп», 2026 жылы 3-дәрежелі «Үздік мектеп» атануы, жыл сайын түрлі республикалық олимпиадалар, ғылыми жоба, «Зерде» конкурстары жүлдегерлерінің немесе «Алтын белгі», «Үздік аттестат» иегерлерінің санының көбеюі сынды жетістіктер - оқу-тәрбиедегі онды істердің арқасы.

«Мұғалім әрдайым ізденісте болса, шәкірт жанына нұр құя алады» деген Ахмет Байтұрсынұлының сөзіне басқасқ, Ғұбайдолла Жақсылықұлы оқушылармен жеке шығармашылық жұмыстар жүргізуде, оларды ғылыми жоба жарыстарына, пәндік олимпиадаларға, интеллектуалды марафондар мен қашықтық олимпиадаларына дайындауда табысты еңбектене білді. Еңбек еткен жылдарында ол дәріс беріп, дайындаған 40-тан астам оқушы мектеп оқушыларының ғылым негіздерінен пәндік олимпиадасының аудандық турынан жүлдегер атанса, 11 оқушысы олимпиаданың облыстық туры жүлдегері болыпты. Үш оқушысы пәндік олимпиаданың республикалық турына қатысқан. Ол жетекшілік еткен мерзімде мектептегі «Жас талап» оқушылардың ғылыми қоғамының да жетістіктері айтарлықтай болулы. Олардың бәрін жекелеп айтып шығу

ұзақ уақыт алар еді әрі кейіпкерімізге асыра мақтамау туралы берген уәдеміз тағы бар.

«Соңғы 20 шақты жылда психолог, гимназия болғанында гимназия сыныптары оқу ісі меңгерушісі болдым, 2013 жылдан бастап тұрақты оқу ісінің меңгерушісімін, қысқасы, оқушылармен жекелей жұмыс жасауым азайды, негізінен мұғалімдермен жұмыс жасадым» дейді Ғұбайдолла Жақсылықұлы. Алайда тек өз міндетімді ғана білсем болды демейтін ұстаздың шәкірттерінің оқу-біліміне жауапты мұғалімдермен тікелей қызмет қылатынын ескерсек, мектеп оқушыларының жетістігінде белгілі бір дәрежеде оқу ісі меңгерушісінің де өзіндік үлесі бар екені анық.

Кейіпкеріміз 2014 жылы аудандық тарих пәні мұғалімдерінің панорамалық сабақтар байқауында, 2015 жылы құқық пәні мұғалімдерінің, 2019 жылы Қазақстан тарихы пәні мұғалімдерінің аудандық олимпиадасында 1-орын алса, бірнеше педагогикалық оқуларда жүлдегер атанған. 2013 жылы облыстық «Үздік авторлық бағдарлама», 2016 жылы облыстық «Инноватор-меңгеруші» байқауларында 3-дәрежелі дипломмен марапатталғаны бар. Өлке тарихын жете білетін тарихшы — мұғалім ретінде жергілікті баспасөз бетінде ел тарихындағы атаулы оқиғаларға байланысты мақалалар жазып, арнайы баяндамаларымен конференцияларға қатысып жүр. Мысалы: «Тасарал десек үйлесер еді», «Тұғыры нұғайып, ғұмыры ұзақ болғай» т.б. мақалаалары аудандық «Нарын таңы» газетінде жарияланды. 2012 жылы «Тарихы терең тағылымды білім ордасы» атты мақаласы республикалық «Білім технологиялары» журналында жарық көрді. Мектеп мұражайының облыстық мақсаттағы баспаға алынуына да белсене атсалысты ол. Қазіргі мектеп мұражайы Ғұбайдолланың жинақтаған материалдарымен, сызған эскизімен жасақталған. 2007 жылы әріптесі Т.Исмагуловамен бірлесіп Ж.Мырзағалиев атындағы орта мектептің негізі қаланғанына 90 жыл толуына

орай мектептің тарихын баяндайтын «Ұлан ұшырған ұя» атты жинақ құрастырды. Ол меңгерушісі болған жылдарда мектеп мұражайы білім беру мекемелері мұражайларының облыстық байқауында екі рет 2008, 2012 жылдары үшінші жүлделі орын алса, 2018 жылы Бас жүлдені иеленді. Исатай ауданының бірінші және екінші «Шежіре» кітаптарының авторлар тобының құрамындағылардың бірі де Ғұбайдолла.

Отбасындағы қос ұстаздың бірі — отағасы туралы айтпағымызды осылай түйіндеп, екінші кейіпкеріміз туралы да әңгіме өрбiтуді артық көрмедік. Отанасы, әр жылдары облыстық Әдістемелік кабинеттің, облыстық Білім беру басқармасының Аалғыс хаттарын, атаған басқарманың, облыстық кәсіптік одақ ұйымының Құрмет грамотасын, басқа да марапаттар иеленген 29 жыл педагогикалық жұмыс өтілі бар ұстаз Нұргүл Төлеуғалиқызы да осы уақыт ішінде өзін өз ісіне жауапкершілікпен қарайтын ұстаз ретінде көрсеткен. Ол әріптестері арасында өзінің сабақ берудегі әдіс-тәсілін үнемі педагогика саласындағы озық тәжірибемен жетілдіруге тырысатын, оқушыларға тиынақты білім беру жолдарын іздеп, оқытудың жаңашыл технологиялары мен құрал-жабдықтарын шебер әрі тиімділікпен пайдалануға мән беретін білікті ұстаз ретінде көрініп, көптеген шығармашылық табыстарға қол жеткізді. Ұстаздың бірнеше шәкірттері пәндік олимпиадалардың, оқушылардың ғылыми жоба жұмыстарының жүлдегерлері атанды.

Нұргүл Төлеуғалиқызының өзінің де жеке жетістіктері айтуға тұрарлық. Үнемі қашықтық олимпиадаларына қатысуды дәстүрге айналдырған ол мұғалімдерге арналған Қазақстандық қашықтық олимпиадасынан «Қазақстан тарихы», «Этнография», «Рухани жаңғыру» бағыттары бойынша бірнеше рет жүлдегер атанған. 2016 жылы XVII аудандық педагогикалық оқуда Аалғыс хатты қанағат тұтса, 2018 жылы XIX аудандық педагогикалық оқуда 1-орын алды. 2020 жылы ұлт мақтанышы Д.А.Қонаев

мұрасы негізінде ұлттық құндылықтарды ұлықтауға арналған Алматыда өткен республикалық ғылыми-тәжірибелік конференцияға баяндамасын ұсынып, Құрмет грамотасымен марапатталды. Жыл сайын дәстүрлі өтетін Е.Б.Бекмаханов атындағы республикалық «Қазақстан тарихы» олимпиадасына қатысып, 2019 жылы 2-дәрежелі, 2021 жылы 1-дәрежелі дипломын иеленді. Жаңартылған білім беру курсынан өтіп, өз шеберлігін шыңдап келе жатқан Нұргүл 2018 жылы аудандық «Үздік тарихшы-2018» байқауынан 1-орын иеленді. Айта берсе басқа да жетістіктері жетіп артылады.

Өзі туралы көп айтуға жоқ, күні кеше зейнет жасына жеткен Ғұбайдолла ұстаз суыртпақтай сыр тартқан бізге «Нұргүл екеуіміз 2001 жылы отбасын құрдық, Құдай берген 3 қыз, 1 ұл перзенттеріміз бар. Үлкен қызым Атыраудағы химия-биология бағытындағы Назарбаев зияткерлік мектебінде оқып, одан кейін Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетін бітірді. Қазір «Атмосферадағы ауаны қорғау республикалық ғылыми-зерттеу орталығы» мекемесінде мамандығы бойынша еңбек етуде. Ұлым АРЕС PetroTechnic жоғары колледжін бітіріп, қазір Қазақстан-Британ техникалық университетінде 3-курста, ортаншы қызым Алматыдағы Халықаралық инженерлік-технологиялық университетінің 2-курс студенті. Кіші қызым

9-сыныпта оқиды» деп бір қойған.

Жалпы, әр мамандықтың өзіндік ерекшеліктері бар, соның ішінде жұмысын үйге ертіп баратын мамандық иелерінің бірі - мұғалім. Осыны ойға ұстаған біздің ерлі-зайыпты екеуінің де мұғалім болуы отбасындағы тірлікке кедергі келтірмей ме екен деген ойымызды оқып қойғандай болған отағасының «Айтады ғой, «Ұстаз болу - өз уақытын аямау, өзгенің бақытын аялау» деп, сол айтқандай, отбасының басқа тірлігін былай қойғанда кейде өз балаңа да қарауға мүмкіндік бола бермейтін кездер көп кездеседі» деген уәжімен де үнсіз келістік.

Қос ұстаз сабақтарын жақсы үлгерген балаларының толық мүмкіндіктері бола тұра не мұғалімдікті, не дәрігерлікті таңдамағанын айтады. «Қай мамандық та қадірлі, соның ішінде мұғалімнің жауапкершілігі өте үлкен. Оған әрбір жас өз жүрек қалауымен келмегі абзал. Сондықтан біз де балаларымыздың таңдауына қарсы болмадық» деген түйінді ойларын да теріс көрмедік.

Иә, отбасындағы қос ұстаз. Үйде де, мектепте де өнегелі істерімен көрінген олар — үлкен-кіші ауылдастары тек жақсы қырынан біліп-таныған жандар.

Мерекелеріңіз құтты болсын, қос ұстаз!

Жоламан ДӘУЛЕТІЯР

КЕДЕРГІСІЗ БІЛІМ

Елімізде инклюзивті білім беруді дамыту, ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларға қолайлы орта қалыптастыру мәселесіне мемлекеттік деңгейде басымдық беріліп келеді. Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев та балалардың сапалы білім алуына, қабілеті мен әлеуетін толық ашуына жағдай жасаудың маңызын атап өтіп келеді. Бұл бағыттағы жұмыстың негізгі мақсаты – ерекше бағаны жалпы білім беру жүйесіне жай ғана қосу емес, оның сол ортада өз мүмкіндігін жүзеге асыруына жол ашу.

Білім алу құқығы баланың физикалық немесе интеллектуалдық ерекшелігіне байланысты өзгермеуі керек. Сондықтан инклюзия дегеніміз — ерекше баланың жалпы сыныпта отыруымен ғана шектелмейтін, оның оқуына, қарым-қатынасына, психологиялық жай-күйіне және тұрғалық дамуына қажетті жағдайды қамтитын тұтас үдеріс.

Бұл ретте бастауыш мектептің орны ерекше. Себебі баланың мектепке бейімделуі, алғашқы достық қарым-қатынасы, өзіне деген сенім мен ортадағы орнын сезінуі дәл осы кезеңде қалыптасады. Ерекше білім беруді қажет ететін бала үшін жаңа ортаға үйрену, сабақ тәртібін сақтау, тапсырманы орындау, сыныптастарымен араласу қосымша қиындық туғызуы мүмкін. Мұндай жағдайда мұғалімнің міндеті — баланы қалыптасқан талапқа күштеп бейімдеу емес, сол талапты оның мүмкіндігіне сай меңгеруіне жағдай жасау. Бір оқушыға тапсырманы ауызша түсіндіру

жеткілікті болса, екіншісіне сурет, схема немесе нақты мысал қажет болуы мүмкін. Кей балаға қосымша уақыт, еңді бірінше қысқа әрі кезең-кезеңімен берілетін нұсқаулық тиімді. Сондықтан инклюзивті оқытуда ортақ мақсат сақталғанымен, оған жету жолы әр балаға қарай бейімделеді.

Инклюзивті сыныптағы мұғалімнің жұмысы дәстүрлі сабақ берумен ғана шектелмейді. Ол оқушының оқу мүмкіндігін бақылап, оның күшті және әлсіз тұстарын анықтап, оқыту тәсілдерін соған қарай өзгертіп отырады. Бұл ретте жеке даму траекториясын құрудың маңызы зор. Ерекше білім беруді қажет ететін оқушының қажеттіліктерін анықтауда мұғалім мектептің арнайы мамандарымен бірлесіп жұмыс істейді. Логопед, дефектолог, психолог, тифлопедагог сияқты мамандардың қорытындылары мен ұсыныстары баланың оқу процесін тиімді ұйымдастыруға негіз болады. Қажет болған жағдайда жеке оқу

жоспары немесе бейімделген, қысқартылған оқу бағдарламасы әзірленуі мүмкін. Мұндағы мақсат баланы сыныптың жалпы оқу процесінен бөліп тастау емес, керісінше, оған сол процеске барынша толық қатысуға мүмкіндік беру. Мысалы көру қабілеті бұзылған оқушыға ірі қарпітті мәтін, анық көрнекілік немесе қосымша техникалық құралдар қажет болуы мүмкін. Есту ерекшелігі бар балаға ақпаратты визуалды түрде ұсыну маңызды болуы ықтимал. Зейіні тұрақсыз оқушыға қысқа әрі нақты нұсқаулықтар беріп, күрделі тапсырманы бірнеше кезеңге бөлу тиімді. Осындай қарапайым көрінетін бейімдеулердің өзі баланың оқу барысындағы кедергілерін азайтады. Ең маңыздысы — мұғалім

баланың диагнозына емес, оның нақты оқу қажеттілігіне назар аударуы керек. Себебі бір диагнозы бар балалардың өзінде қабілет, қабылдау, мінез-құлық, қарым-қатынас және оқу қарқыны әртүрлі болуы мүмкін.

Ерекше баланың білім алуында ата-ананың орны бөлек. Ата-ана баласының мінезін, күнделікті әдетін, қорқынышы мен қызығушылығын жақсы біледі. Мұғалім баланың мектептегі әрекетін көреді. Осы екі ақпарат бір-бірімен ұштасқанда ғана баланың қажеттілігін толық түсінуге болады. Сондықтан ата-анамен байланыс тек мәселе туындаған кезде орнамауы керек. Баланың жетістігін де, қиындықтарын да бірге талқылау маңызды. Кейде ата-ана баласының

мүмкіндігін жоғары бағалап, мектептен шамадан тыс нәтиже күтеді. Кейде керісінше, баласының мүмкіндігіне күмәнмен қарап, оның әлеуетін толық пайдалануға мүмкіндік бермейді. Мұндай жағдайда мұғалімнің міндеті — ата-анамен пікір таластыру емес, баланың нақты мүмкіндігін деректер мен бақылау нәтижелері арқылы түсіндіру. Сол сияқты басқа ата-аналарға да инклюзивті білім берудің мәнін дұрыс жеткізу қажет. Ерекше баланың сыныпта білім алуы басқа балалардың құқығын шектейді деген түсініктің орнына, әр баланың өз оқу қажеттілігі бар екенін түсіндіру маңызды.

Шын мәнінде, инклюзияның нәтижесін тек баға немесе оқу үлгерімімен өлшеу

жеткіліксіз. Баланың сабаққа қатысуы, сыныптастарымен араласуы, өз ойын жеткізуі, тапсырманы өздігінен орындауы, өзіне деген сенімнің артуы — оның дамуының маңызды көрсеткіштері. Инклюзия — балаға жеңілдік жасау емес. Ол — оның білім алуына кедергі келтіретін тосқауылдарды азайтып, өз қабілетін көрсетуіне мүмкіндік беру. Әр бала бірдей оқымайды, бірдей қабылдамайды, бірдей қарқынмен дамымайды. Бірақ әрқайсысы білім алуға, құрметке және өз мүмкіндігін жүзеге асыруға тең құқықты. Сондықтан шынайы инклюзия баланың сыныпта отыруымен емес, сол ортада өзін қажет, қауіпсіз әрі қабілетті тұтқа ретінде сезінуімен өлшенеді. Ал оған бастайтын жол — мұғалімнің кәсіби білімі, ата-ананың қолдауы, мамандардың бірлескен еңбегі және ең бастысы, балаға деген құрмет. Осындай орта қалыптасқанда ғана мектеп білім беретін мекеме шеңберінен шығып, әр баланың қабілеті мойындалатын, қадірі сақталатын және болашағына жол ашылатын ортаға айналады.

Аян ИНКАБАЕВА,
Х.Наубетов атындағы орта мектеп директорының бастауыш сыныптар бойынша оқу ісінің орынбасары

ЗЕРДЕЛЕУ

Ауыл көшесімен жүріп өткенде көзге түсетін дүниенің бірі – маңдайша мен жарнамадағы жазулар. Бір қарағанда қарапайым көрінгенімен, ондағы әрбір сөз елді мекеннің тілдік келбетін аңартып тұрады. Қазақы дәстүрі мен ұлттық болмысы берік сақталған, тұрғындарының басым бөлігін қазақтар құрайтын біздің ауданда кейбір кәсіпкерлік нысандарындағы көрнекі ақпараттардың тек орыс тілінде рәсімделуі ойландырмай қоймайды. Оған қоса, мемлекеттік тілдегі кейбір жазулардың да тілдік және орфографиялық талаптарға сай рәсімделмей жатқаны кездеседі.

ТІЛ ТАЛАБЫ БҰЗЫЛҒАН НЫСАНДАР АНЫҚТАЛДЫ

Бұл — сырт көзге елеусіз көрінгенімен, қоғамдық ортаға әсер ететін мәселе. Өйткені көшедегі әрбір маңдайша, жарнама, хабарландыру немесе дүкендегі баға көрсеткіші — күнделікті өмірде көзге түсетін қарапайым мәтін ғана емес, сол ортаның тілдік келбетін қалыптастыратын ақпарат.

Сондықтан көрнекі ақпараттың мемлекеттік тілде сауатты әрі талапқа сай жазылуы — жай ғана тіл мәселесі емес. Бұл — ана тілімізге деген құрметтің, қоғамдық жауапкершіліктің және тіл мәдениетінің көрсеткіші. Көшедегі жазу — көпшілікке көрінетін сөз. Ол тұрғындарға ғана емес, ауылға ат басын бұрған әрбір қонаққа да біздің тілге, ұлттық құндылықтарға деген қозғарсымызды танытады. Сол себепті маңдайша мен жарнамадағы әрбір сөзге бейжай қарамай, оның мағынасы мен жазылуына мұқият мән бергеніміз жөн. Мемлекеттік тілдің қолданыс аясын кеңейту тек мекемелер мен жауапты мамандардың ғана міндеті емес. Бұл — кәсіп иесінен бастап, қарапайым тұрғынға дейін ортақ жауапкершілікпен қарайтын

нұсқағыштар және өзге де көрнекі ақпараттар мемлекеттік тілде, қажет болған жағдайда орыс тілінде және басқа да тілдерде орналастырылуы тиіс. Осы талаптардың сақталуы тұрақты түрде қадағаланып келеді. Осы жылдың I жартыжылдығында аудан аумағында аталған бағыт бойынша 5 зерделеу жұмысы жүргізіліп, нәтижесінде 14 кемшілік анықталды. Қазіргі таңда оның 7-еуі талапқа сай түзетіліп, қалған кемшіліктерді жою бойынша тиісті жұмыстар жүргізілуде.

Кезекті зерделеу жұмыстары 21 қыркүйек күні аудандық ішкі саясат және тілдерді дамыту бөлімінің ұйымдастыруымен Жанбай ауылдық округіне қарасты мекемелер мен кәсіпкерлік нысандарын зерделедік.

Зерделеу барысында кәсіпкерлік нысандарындағы маңдайшалар, сыртқы жарнамалар, баға көрсеткіштері, ас мәзірлері, хабарламалар және басқа да көрнекі ақпараттардың мемлекеттік тілдегі нұсқаларының болуы, мазмұны мен сауатты рәсімделуіне назар аударылды.

мәселе. Көрнекі ақпаратты сауатты жазу арқылы біз ең алдымен өз тілімізге деген құрметімізді көрсетеміз. Ал тілге деген құрмет — елге, жерге, ұлттық болмысқа деген құрметтің бір көрінісі.

Осы бағытта мемлекеттік органдарда Қазақстан Республикасының тіл туралы заңнамасының орындалуына тоқсан сайын мониторинг жүргізіледі. Бүгінгі күні аудан әкімдігіне қарасты мемлекеттік органдарда іс қағаздарының мемлекеттік тілдегі үлесі 99

Нәтижесінде бірқатар нысандарда тілдік талаптарға сәйкес келмейтін көрнекі ақпараттар назарға ілінді. Атап айтқанда, «Мадияр» кафеcінде ас мәзірінің орыс тілінде орналастырылғаны, «Жанар» тігін шеберханасында хабарламалардың орыс тілінде рәсімделгені белгілі болды. Сондай-ақ Атырау — Астрахань тас жолының бойында орналасқан «Асхана» кәсіпкерлік нысанында сыртқы жарнаманың өзбек тілінде, ал баға көрсеткіштері мен ас мәзірінің орыс тілінде орналастырылғаны анықталды. Анықталған кемшіліктер бойынша аудандық ішкі саясат және тілдерді дамыту бөлімінің басшысы Ринат Есқаки кәсіпкерлік нысандарының жауапты тұлғаларына қолданыстағы заңнама талаптарын түсіндіріп, тиісті хабарламалар берілді. Көрнекі ақпараттарды мемлекеттік тілде сауатты рәсімдеп, заң талаптарына сәйкестендіру үшін 1 ай мерзім белгіленді. Біздің айтағымыз, мемлекеттік тілдің қолданыс аясын кеңейту — бір реттік шара емес, жүйелі түрде жүргізілетін жұмыс.

Осыған орай, аудан көлемінде тіл саясатын іске асыру, мемлекеттік тілдің қоғамдық ортадағы қолданысын арттыру және көрнекі ақпараттардың заң талаптарына сәйкес рәсімделуін қамтамасыз ету бағытындағы жұмыстар алдағы уақытта да жалғасын табады. Сонымен қатар ауданның басқа да ауылдық округтеріндегі мемлекеттік мекемелер мен кәсіпкерлік нысандарында Қазақстан Республикасының «Тіл туралы» Заңы талаптарының орындалуына зерделеу жұмыстары жүргізілетін болады.

Жадыра ЖАНДОЛОВА,
аудандық ішкі саясат және тілдерді дамыту бөлімінің бас маманы

РУХАНИЯТ

ТАРИХИ ТҰЛҒАҒА ТАҒЫМ ЕТКЕН ТАҒЫЛЫМДЫ САПАР

Дархан даланың төсінде тұлпарына ер салып, елінің ертеңі мен ұлтының азаттығы үшін атқа қонған асыл ерлер аз емес. Сан ғасырлық тарихымызға көз жүгіртсек, халқының азаттық аңсарын арқалап, елдік мұрат жолында күрескен талай тұлғаның тағдырлы жолына куә боламыз. Солардың қатарында есімі ел жадында мәңгі сақталған, азаттық жолындағы ерлігімен тарихта өшпес із қалдырған Исатай Тайманұлының орны айрықша. Биыл халқымыздың біртуар батыры Исатай Тайманұлының туғанына 235 жыл толып отыр. Осы айтулы датаға орай Исатай ауданының бір топ делегациясы батыр баба рухына тағзым етіп, тарихи тұлғаның мәңгілік мекені — Ақтөбе облысының Қобда ауданына арнайы сапармен барды. Бұл сапар өткенді ұлықтап, тарихи жадыны жаңғыртқан тағылымды жол болды

Делегация құрамында аудан әкімінің орынбасары Рашид Тасанұлы, аудандық мәслихат төрағасы Аманжол Рахметов, аудандық ардагерлер кеңесінің төрағасы Ерболат Насимұллин, мемлекеттік қызметтің ардагерлері, өлкетанушылар Мәди Өтеғалиев пен Мүтиғолла Насиханов, сондай-ақ Махамбет Өтемісұлының ұрпағы, елге танымал дәстүрлі әнші, күйші Манарбек Дәулетов және ауданымыздың өнері мен мәдениеті саласының бірқатар қызметкерлері болды. Ауданымыздан арнайы аттанған делегацияны Қобда ауданының әкімі Ізгілік Тынымгереев бастаған атқа мінерлер құрметпен қарсы алып, сапардың алғашқы

еді. Исатай ауданына әкім болып тағайындалған кезімде, батыр бабаның дүниеден өткеніне 176 жыл өтсе де, басына еңселі ескерткіш-кесененің тұрғызымай келе жатқаны елдің де, ұрпағының да көңілінде қаяу болып жүргенін жақсы білдім. Атырау мемлекеттік университетінің белгілі ғалымы Хисмет Табылдиев бастаған 18 тарихшының қатысуымен өткен республикалық ғылыми-практикалық конференцияның шешімі негізінде, сол кездегі облыс әкімі Бақтықожа Ізмұхамбетовтің келісімімен «Нарын таңы» газетінде Исатай батырдың болмысын айшықтайтын кесене жобасына конкурс жарияланды. Маңғыстаудың тас шеберлері ұсынған

бағытын қазақ тарихында өшпес із қалдырған Исатай Тайманұлының мәңгілік мекені — Қылы өзенінің бойындағы Шейітсай қауымына бұрды. Шейітсайға табан тіреген сәтте өткен тарихтың салмағы сезіліп, ел үшін еңіреп өткен ерлердің рухы еске оралғандай әсер қалдырды. Делегация мүшелері осында жерленген Исатай Тайманұлының басына барып, батыр рухына тағзым етті. Сапар барысында 2013 жылы Исатай ауданының еңбеккерлері мен кәсіпкерлерінің демеушілігімен бой көтерген Исатай батыр кесенесі арнайы таныстырылды. Елдің азаттығы мен жердің тұтастығы жолында атқа қонған тарихи тұлғаның есімін ұлықтаған бұл кесене — кейінгі ұрпаққа тағзым мен тағылымды қатар жеткізетін қасиетті орындардың бірі. Кешеннің бой көтеруіне сол жылдары айрықша үлес қосқан «Ембімұнайгаз» АҚ Өндірістік-техникалық қамту басқармасы басшысының орынбасары Нұрлыбек Ожаев, белгілі ғалым, саясаттану ғылымдарының докторы, профессор Киікбай Жаулин делегация мүшелеріне кесененің салыну тарихы мен ерекшеліктерін баяндап, оның тұрғызылуына атсалысқан азаматтардың еңбегін, елдік бастаманың қалай жүзеге асқанын әңгімелеп берді.

Шейітсайдағы кешеннің құрылысын бастауға бұған дейін де бірнеше рет талпыныс жасаған

бірнеше жоба жұртшылық талқысына ұсынылып, аудандық комиссияның қорытындысымен нақты жоба бекітілді. 2013 жылы Қобда ауданының әкімі Асқар Қазиханұлымен өзара ынтымақтастық жөнінде меморандумға қол қойылып, исатайлық ардагерлердің Қобдаға сапары ұйымдастырылды. Аққыстауда өткен кездесулер нәтижесінде «Исатай батыр» аудандық қоры құрылып, елазаматтарының бір күндік еңбекақысы мен ерікті жарналары есебінен қаржы жиналды. Осы қаржыға 2014 жылы Маңғыстаудан жеткізілген 52 дана тастан биіктігі 11,5 метр болатын Исатай Тайманұлының кесенесі тұрғызылды. Кейін 2017 жылы Атырау қаласында ашылған «Исатай батыр» қорының қолдауымен

кешен құрылысына тағы 43 тас жеткізіліп, тарихи-танымдық кешен 2021 жылдың күзінде толық аяқталды. Кешен жобасын әзірлеуде Исатай батырдың асқақ рухы мен азаттық жолындағы арман-мұратына,

сондай-ақ оның қасында болған сардар батырлардың ерлігін ұлықтауға басымдық берілді,- дейді Нұрлыбек Жұмахметұлы.

Өлкетанушылар кесенеге неліктен 8 бұрыш қойылғаны жөнінде де түсінік берді. Олардың айтуынша, кесенеге жоғарыдан қарағанда, оның тұтас пішіні құлыптың кілтіне ұқсайды. Бұл — Исатай бастаған ұлт-азаттық көтерілістің отарлық бұғаудан арылып, елдің азаттығы мен тәуелсіздігіне «жол ашу» идеясын білдіреді. Ал сегіз бұрыш — мәңгіліктің символы. Ол халқымыздың тәуелсіздігі мен батыр бабаның асқақ рухы мен ерлігінің мәңгі жасайтынын меңзейді. Сегіз қырдың бойына батырды қолдаған сардарларға арналған биіктігі 3,20 метрлік монумент-белгілер орнатылған. Исатай батырдың алдының ашық болуы — оның қолбасшылық тұлғасын ақындыаса, сардар батырларды жалғаған монолитті лента олардың азаттық жолындағы бірлігі мен ынтымағын білдіреді. Кесененің есігі мен терезесіндегі Самарқан сәулет стиліне тән күрделі геометриялық өрнектер шексіздікті меңзесе, күміс түсті нақыш батырдың тектілігі мен еліне адалдығын бейнелейді. Қазіргі таңда мәдени-рухани құндылықтар мен отансүйгіштік рухты дәріптейтін кесене жанынан арнайы ғимарат бой көтеріп, үлкен мұражайға айналып келеді. Тарихи жәдігерлер мен тағылымды деректер тоғысқан бұл рухани орда келешекте келушілерге Исатай батырдың өмірі мен ерлігін кеңінен таныстыратын маңызды мәдени орын болмақ. Осы игілікті бастаманың алғашқы куәгерлері әрі алғашқы қонақтары болу бақыты исатайлықтарға бұйырды. Тарихтың тағылымды сырларына қанық болған делегация батыр баба жатқан қасиетті мекенде арнайы құрбан шалып, Шейітсай қауымында мәңгілік тыныстаған марқұмдардың рухына құран бағыштап, дұға жасады.

Одан кейінгі сапар Қобда ауданының орталығы — Қобда ауылында жалғасты. Исатайлық делегацияның жергілікті басшылар жылы қарсы алып, өзара сыйластықты білдіретін естеік сыйлықтар табысталды. Сапардың соңғы нүктесі Қобда аудандық тарихи-өлкетану музейіне арнайы ат басын бұрған делегация мүшелері мұндағы құнды жәдігерлермен танысып, өңірдің өткенінен сыр шертетін тарихи деректерге қанықты. Музейдегі әрбір жәдігер қос ауданның ғана емес, тұтас ел тарихының тағылымды беттерін қайта жаңғыртқандай әсер қалдырды. Музейге келген исатайлықтардың атынан өлкетанушылар да өздерінің құнды дүниелерін тарту етті. Атап айтқанда, Мәди Өтеғалиев Нарын ауылдық округі аумағында жатқан Исатай батырдың әкесі Тайман Бегеліұлының бейітінің фотосуретін және «Атырау оқулары — 2026» республикалық ғылыми-тәжірибелік конференциясында жасаған «Халық батыры Исатай Тайманұлының кесенесінің тарихы туралы» баяндамасының көшірмесін музей қорына табыстады. Ал өлкетанушы Мүтиғолла Насиханов өткен жылы жарық көрген өлкетану тақырыбындағы кітабын сыйға тартты.

Иә, тағылымды сапар тарихы тамырлас қос өңірдің арасындағы рухани байланысты бекемдей түсті. Исатай баба рухына тағзым еткен исатайлықтар үшін бұл сапар — өткенді ұлықтап қана қоймай, елдік рух пен ұрпақ сабақтастығын

жаңғыртқан мәні зор кездесу болды. Батырдың есімі мен ерлік өнегесі ел жадында мәңгі жаңғырып, кейінгі ұрпаққа бағыт-бағдар болатыны сөзсіз.

Еркебұлан ЗИНЕДЕН

ПРОФИЛАКТИКА

ЗИЯНДЫ ӘДЕТКЕ – БЕРІК ТОСҚАУЫЛ

Зиянды әдеттен сақтану, құқық бұзушылықтың алдын алу және интернеттегі қауіп-қатерден қорғану – бүгінгі қоғам үшін маңызды мәселелердің бірі. Осыған орай «Заң мен тәртіп» тұжырымдамасы аясында ауданымызда жастар мен тұрғындарға түсіндіру жұмыстарын қамтыған ауқымды профилактикалық шара өтті.

Іс-шара «Жайықмұнайгаз» мұнай-газ өндіру басқармасы және аудандық білім бөлімінің қолдауымен, аудандық ішкі саясат және тілдерді дамыту бөлімі мен Жастар ресурстық орталығының ұйымдастыруымен өткізілді. Кездесудің негізгі мақсаты – есірткі құқық бұзушылықтары мен нашақорлықтың, ойынқұмарлық пен өзге де тәуелді мінез-құлықтың алдын алу, жастардың құқықтық сауатын арттыру және интернет-алаяқтықтан сақтану жолдарын түсіндіру.

Профилактикалық шараға Атырау облысы Полиция департаменті Есірткі қылмысына қарсы іс-қимыл басқармасының жедел уәкілі, полиция майоры Айбол Ідірісов және облыстық Полиция департаменті Есірткі құқық бұзушылығының профилактика-сы кеңесінің мүшесі, «Жаңғыру» оңалту орталығының директоры Асқар Ізбасаров қатысты. Алғашқы кездесу Абай атындағы орта мектеп-те 9-11 сынып оқушыларымен өтті. Жасөспірімдерге есірткінің адам өмірі мен денсаулығына тигізер зар-дабы, есірткіге тәуелділіктің алдын

алу, құқық бұзушылыққа жол бермеу және өмірлік маңызды шешімдерді дұрыс қабылдаудың мәні кеңінен түсіндірілді. Кездесу барысында ойынқұмарлық пен тәуелді мінез-құлық мәселесі де назардан тыс қалмады. Қазіргі таңда жастар арасында уақытты тиімді пайдалану, эмоциялық тұрақтылықты сақтау және түрлі тәуелділіктерге бой алдырмаудың маңызы түсіндірілді. Профилактикалық жұмыс одан кейін «Жайықмұнайгаз» мұнай-газ өндіру басқармасының

қызметкерлерімен, сондай-ақ аудандық Жастар ресурстық орталығында мемлекеттік қызметшілер мен жастардың қатысуымен кездесулер өткізіп, өзекті мәселелер жөнінде пікір алмасты. Атырау облысы Полиция

нашақорлықтың, ойынқұмарлықтың және тәуелді мінез-құлықтың алдын алу. Бүгінде бұл бағыттағы жұмыстарды ең алғашқы болып Исатай ауданында жүргізудеміз. Алдағы уақытта профилактикалық іс-шараларды облыс көлеміндегі өзге де аудандарда жалғастыратын боламыз, — деді Айбол Қайратұлы.

Кездесудің тағы бір маңызды тақырыбы — интернет-алаяқтықтың алдын алу болды. Мамандар соңғы уақытта жиі кездесетін

алаяқтық тәсілдерге тоқталып, азаматтардың жеке қауіпсіздігіне қатысты маңызды кеңестер берді. Қатысушыларға жеке мәліметтерді, банк картасының нөмірі мен құпия кодтарын бөгде адамдарға айтпау, күмәнді сілтемелерге өтпеу, белгісіз нөмірлерден келген қоңыраулар мен хабарламаларға сақтықпен қарау қажеттігі ескертілді. Сондай-ақ кез келген ақпаратты тексеріп, күмәнді жағдайда тиісті органдарға жүгінудің маңызы айтылды.

Иә, қауіптің алдын алу салдарымен күресуден әлдеқайда маңызды. Осыны мақсат еткен түсіндірме жұмыстары жастарға ой салып, қоғамдағы өзекті мәселелерге бейжай қарамауға үндейді. Себебі

қауіпсіз орта қалыптастыру — бір мекеменің емес, бүкіл қоғамның ортақ жауапкершілігі.

Еркебұлан ЗИНЕДЕН

СҰХБАТ

ҰРЛЫҚ – ҰСАҚ МӘСЕЛЕ ЕМЕС

«Түйе ұрлаған да – ұры, түйе ұрлаған да – ұры» дейді дана халқымыз. Ұрлықтың үлкені мен кішісі болмайды. Біреудің ала жібін аттау – азын-аулақ дүние болсын, қомақты мүлік болсын, заң алдында жауапкершілікке әкелетін әрекет. Иә, заң бар, тәртіп бар. Бірақ қылмыстың алдын алу тек заң талабымен шектелмейді. Тұрғынның өз мүлкіне мұқият болуы, малын қараусыз қалдырмауы, үйі мен көлігінің қауіпсіздігін қамтамасыз етуі де маңызды. Себебі кей жағдайда қылмысқа жол ашатын нәрсе – күрделі жағдай емес, қарапайым сақтықтың болмауы. Ауданда ұрлық қылмысының ахуалы қандай? Соңғы уақытта қандай мүлікке қатысты қылмыс жиі тіркелуде? Қылмыстың алдын алу бағытында қандай жұмыстар атқарылып жатыр? Тұрғындар өз мүлкін қорғауда нені ескеруі керек? Осы мәселелер төңірегінде аудандық полиция бөлімінің криминалдық полиция бөлімшесінің аға жедел уәкілі, полиция аға лейтенанты Алтынбек Дүйсекешовпен әңгімелестік.

– Алдымен аудан бойынша ұрлық қылмысының қазіргі ахуалына тоқталсаңыз. Қандай ұрлық түрі жиі кездеседі және оның алдын алу бағытында қандай жұмыстар атқарылуда?

– Ұрлықтың алдын алу — полиция қызметінің маңызды

бағыттарының бірі. Бұл ретте қылмыс жасауға ықпал ететін себептер мен жағдайлар анықталып, олардың алдын алуға бағытталған профилактикалық жұмыстар жүргізіледі. Ауданымызда ұрлықтың ішінде мал ұрлығы жиі кездеседі. Биыл аудан бойынша 6 ұрлық фактісі

анықталды. Оның 4-еуі сотқа жолданса, 1 іс бойынша тараптар өзара келісімге келген. Қылмыстың алдын алуда әкімшілік учаскелердегі бақылау, тұрғындармен түсіндіру жұмыстарын жүргізу және қылмысқа ықпал ететін жағдайларды анықтау маңызды. Негізгі мақсат — қылмыс жасалғаннан кейін оны ашумен ғана шектелмей, оның алдын алу.

– Ұрлыққа көбіне азаматтардың өз мүлкіне немқұрайлы қарауы да себеп болып жатады. Үйін, малын немесе көлігін қауіпсіз сақтау үшін тұрғындар қандай қарапайым шараларды ескеруі керек?

– Ең алдымен, әразамат өз мүлкінің қауіпсіздігіне жауапкершілікпен қарауы қажет. Мал иелері төрт түлігін қараусыз қалдырмай, қора-жайдың қауіпсіздігін қамтамасыз еткені жөн. Малдың есепке алынуы, таңбасы және басқа да сөйкестендіру белгілерінің болуы да маңызды. Бұл ұрланған малды іздестіру кезінде үлкен көмек береді. Үйден шығарда есік-терезенің жабық екеніне көз жеткізіп, мүмкіндігінше сенімді құлып, күзет дабылы немесе бейнебақылау орнатқан

дұрыс. Үйдің ұзақ уақыт бос болатынын көпшілікке жария етпеу де сақтықтың бір түрі. Көлік пен өзге де мүлікті қараусыз қалдырмау қажет.

– Бейнебақылау жүйесінің ұрлықтың алдын алудағы рөлі қандай? Күмәнді адам немесе көлік байқалған жағдайда тұрғындар не істеуі керек?

– Бейнебақылау — қылмыстың алдын алуға және жасалған қылмысты ашуға көмектесетін құралдардың бірі.

Камера арқылы оқиғаның уақытын, адамның немесе көліктің қозғалысын анықтауға мүмкіндік болады. Сондықтан жеке үйлердің, аулалардың және кәсіпкерлік нысандардың қауіпсіздігін қамтамасыз етуде оның маңызы зор. Тұрғындар күмәнді адамды немесе көлікті байқаса, оған бейжай қарамай, полицияға хабарлағаны дұрыс. Мұндай ақпарат кей жағдайда қылмыстың алдын алуға мүмкіндік береді. Ең бастысы — уақыт жоғалтпау. Азамат 102 нөмірі арқылы полицияға хабарласуы немесе аумақтық полиция бөлімшесіне жүгінуі керек. Өтініш тіркеліп, заңнамада белгіленген тәртіппен тиісті тексеру және тергеу амалдары жүргізіледі. Сонымен қатар оқиға орнына қол тигізбеу маңызды. Есік, терезе, құлып, заттар немесе өзге де нысандарда қылмысты ашуға көмектесетін іздер қалуы мүмкін. Сондықтан олардың орнын өзгертпей, мүмкіндігінше сол күйінде сақтау қажет. Бұл мамандардың оқиға орнын зерттеп, қажетті дәлелдерді анықтауына мүмкіндік береді.

– Уақытыңызды бөліп, маңызды мәселеге қатысты түсінік бергеніңіз үшін рақмет.

ЦИФРЛЫҚ САҚТЫҚ

СІЛТЕМЕНІҢ АР ЖАҒЫНДА АЛАЯҚ ТҮР

Бүгінде интернет күнделікті тұрмысымыздың ажырамас бөлігіне айналды. Ақша аудару, тауар сатып алу, банк қызметін пайдалану, қажетті ақпаратты іздеу — барлығы дерлік ұялы телефон арқылы орындалады. Алайда цифрлық мүмкіндіктер кеңейген сайын интернеттегі алаяқтықтың да түрі көбейіп, тәсілдері күрделене түсті. Бір ғана сілтемеге өту немесе бейтаныс қоңырауға сену қаржылық шығынға ұрындыруы мүмкін.

Қамысқалалық студент Жасмин Сембі мұны өз тәжірибесінен түсінді. Оған WhatsApp желісі арқылы бейтаныс нөмірден сілтеме келген. Сілтемеге кіргеннен кейін алаяқтар одан телефонға келген кодты сұраған. Қауіптің барын аңғармай, кодты айтып қойған сәтте есепшотындағы 50 мың теңгесінен айырылған.

– Мен де интернет алаяқтарының құрбаны болдым. WhatsApp арқылы бейтаныс нөмірден сілтеме келді. Оған кірген соң, артынша келген кодты сұрады. Байқамай айтып қойдым. Соның салдарынан Kaspi-дегі 50 мың теңгем алынды.

Оқиғадан кейін бірден полицияға хабарластым. Қызметкерлер жағдайды бақылауға алып, тиісті жұмыстар жүргізді. Қазіргі таңда қаражатымды қайтарып алдым. Бұл мен үшін үлкен сабақ болды. Енді бейтаныс сілтемелерге кірмеймін, ешкімге SMS арқылы келген кодты айтпаймын, -дейді ол.

Алаяқтар көбіне адамның қорқынышы мен асығыстығын пайдаланады. Кең тараған тәсілдердің бірі — өзін банк қызметкері немесе құқық қорғау органы өкілі ретінде таныстырып қоңырау шалу. «Шотыңыздан күмәнді операция жасалды», «картаңыз бұғатталады»,

«атыңыздың несие рәсімделіп жатыр» деген сөздер арқылы азаматты шұғыл әрекет етуге итермелейді. Кейін карта деректерін, құпия сөздерді немесе SMS арқылы

келген растау кодын айтуды сұрайды.

Аудандық полиция бөлімінің криминалдық полиция бөлімшесінің аға жедел уәкілі, полиция капитаны Дулат Нұрмұханбетовтің айтуынша, мұндай жағдайда ең бастысы — сабыр сақтап, жеке мәліметтерді қорғау.

– Азаматтар ең алдымен асығыс шешім қабылдамауы керек. Телефон арқылы өзін банк, полиция немесе басқа мекеме қызметкері ретінде таныстырған адамның сөзіне бірден сенуге болмайды. Құпия сөздерді, банк картасының деректерін және SMS арқылы келген кодтарды бөгде адамға беруге болмайды. Күмән туындаған жағдайда әңгімені тоқтатып, ұйымның ресми байланыс нөмірі арқылы өзінң хабарласқан дұрыс, -дейді маман.

Интернет алаяқтығының тағы бір кең тараған түрі — жалған сайттар

мен күмәнді сілтемелер. «Сыйлық ұтып алдыңыз», «төлемді растаңыз», «жеке кабинетке кіріңіз» деген мазмұндағы хабарламалар адамды түпнұсқа сайтқа ұқсатып жасалған жалған парақшаға бағыттауы мүмкін. Мұндай ресурстарда банк картасының нөмірі, жарамдылық мерзімі, CVV коды немесе SMS арқылы келген растау коды сұралады. Сондай-ақ әлеуметтік желілердегі жалған жарнамалардан да сақ болған жөн. Арзан бағамен тауар ұсыну, жоғары табыс әкелетін жұмысқа шақыру, жеңіл несие немесе түрлі жұлде туралы хабарландырулар арқылы алаяқтар азаматтардың қызығушылығын пайдаланады. Сенімге кірген соң алдын ала төлем жасауды немесе қаржылық деректерді беруді талап етеді.

Мұндай жағдайлардың алдын алуға қарапайым сақтық шараларының маңызы зор. Бейтаныс адамның қоңырауына бірден сенбеу, күмәнді сілтемелерге өтпеу, жеке және банк деректерін бөгдеге айтпау, ақпаратты тек ресми дереккөзден тексеру қажет. Интернеттен бас тарту мүмкін емес. Бірақ оны қауіпсіз пайдалану әр азаматтың өзіне байланысты. Кейде бірнеше секунд ойланып, сілтемені ашпай қоюдың өзі қомақты қаржылық шығыннан сақтайды.

Жұлдыз СЕМБИЕВА

САЙЛАУ - 2026

Исатай ауданы Нарын ауылдық округі әкімінің сайлауының қорытынды хабары

2026 жылғы 27 қыркүйекте Исатай ауданы Нарын ауылдық округі әкімінің сайлауы өтті.

Исатай аудандық аумақтық сайлау комиссиясы «Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңының 14-бабы 9) тармақшасы, 44-бабы, 113-10-бабына сәйкес, Исатай ауданы Нарын ауылдық округі әкімінің сайлауының қорытындысы туралы учаскелік сайлау комиссиясының хаттамасы негізінде сайлау нәтижесін белгіледі:

Дауысқа түскен кандидаттардың жалпы саны - 3, сайлаушылар тізіміне 698 азамат енгізілді, олардың ішінде дауыс бергендер саны - 365. Дауыс беруге арналған үй-жайдан тыс жерде дауыс берген сайлаушылардың саны — 20. «Бәріне қарсымын» белгісіне белгі салғандар саны - 8.

Әрбір кандидат үшін берілген дауыстар саны:

А.Т.Абуовқа217

А.Қ.Лұхпановқа57

С.Ж.Шагиrowқа78

Нарын ауылдық округінің әкімі болып «Әділет» партиясы қоғамдық бірлестігі Атырау облысы Исатай аудандық филиалынан ұсынылған Абуов Аскар Түлегенович 1976 жылы туған, «Исатай ауданының Нарын ауылдық округі әкімінің аппараты» мемлекеттік мекемесінің әкімі, Атырау облысы Исатай ауданы Нарын ауылдық округі Нарын ауылының тұрғыны сайланды.

Исатай аудандық аумақтық сайлау комиссиясы

Исатай ауданы Нарын ауылдық округінің сайланған әкімін тіркеу туралы хабар

«Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңының 45-бабына, 113-11-бабының 1-тармағына сәйкес Исатай аудандық аумақтық сайлау комиссиясы Исатай ауданы Нарын ауылдық округі әкімін тіркегендігі туралы хабарлайды:

Нарын ауылдық округінің әкімі болып Абуов Аскар Түлегенович, 1976 жылы туған, «Исатай ауданының Нарын ауылдық округі әкімінің аппараты» мемлекеттік мекемесінің әкімі, Атырау облысы Исатай ауданы Нарын ауылдық округі Нарын ауылының тұрғыны тіркелді.

Исатай аудандық аумақтық сайлау комиссиясы

ДЕНСАУЛЫҚ

МӘМС

МҮМКІНДІКТЕРІН

БІЛЕСІЗ БЕ?

Міндетті әлеуметтік медициналық сақтандыру (МӘМС) – халыққа медициналық көмекті қолжетімді етуге және азаматтардың денсаулығын қорғауға бағытталған маңызды әлеуметтік жүйе. Оның негізгі мақсаты – азаматтарға қажетті медициналық қызметтерді уақытылы алуға мүмкіндік беріп, денсаулық сақтау жүйесінің тұрақты жұмыс істеуіне жағдай жасау.

Аталған жүйе арқылы азаматтарға медициналық көмектің бірқатар түрі көрсетіледі. Олардың қатарында бейінді мамандардың консультациясы, диагностикалық тексерулер, зертханалық талдаулар, жоспарлы медициналық көмек, стационарлық емдеу және медициналық оңалту қызметтері бар. Бұл қызметтер ауруды ерте анықтауға, қажетті емді уақытылы бастауға және денсаулық жағдайын бақылауда ұстауға мүмкіндік береді.

Тағы бір маңызды бағыты – медициналық көмектің қаржылық қолжетімділігін қамтамасыз ету. Жүйеге қатысушы азамат медициналық ұйымдарға жүгініп, сақтандыру пакеті шеңберінде тістес қызметтерді ала алады. Бұл ретте көрсетілетін медициналық көмектің түрі мен көлемі азаматтың денсаулық жағдайына және медициналық көрсеткіштерге байланысты анықталады.

МӘМС жүйесінің тұрақты жұмыс істеуі мемлекет, жұмыс беруші және азаматтардың ортақ жауапкершілігіне негізделеді. Сондықтан әр азамат өзінің сақтандыру мәртебесін тұрақты түрде тексеріп, жүйе аясында қандай медициналық қызметтер көрсетілетінін білуі маңызды. Сонымен қатар медициналық қызмет алу кезінде азамат өзінің құқықтарын мен міндеттерін білуі қажет. Дәрігердің ұсынымдарын орындау, профилактикалық тексерулерден уақытылы өту және денсаулыққа жауапкершілікпен қарау — маңызды факторлардың бірі.

Денсаулық сақтау тек ауруды емдеумен шектелмейді. Аурудың алдын алу, оны ерте кезеңде анықтау және уақытылы медициналық көмек алу да маңызды. Осы тұрғыдан алғанда, МӘМС жүйесі азаматтардың медициналық қызметтерге қол жеткізу мүмкіндігін кеңейтуге бағытталған. Әсіресе созылмалы аурулары бар азаматтар үшін медициналық бақылаудан уақытылы өту маңызды. Дәрігердің кеңесін алу, қажетті диагностикалық тексерулерден өту және емдеу шараларын кешіктірмеу аурудың асқынуының алдын алуға мүмкіндік береді.

МӘМС жүйесінің тиімділігі азаматтардың өз құқықтарын білуіне де байланысты. Сондықтан жүйеге қатысты ақпаратты ресми дереккөздерден алып, медициналық қызмет көрсету тәртібі, сақтандыру мәртебесі және қолжетімді қызметтер туралы мәліметтерден хабардар болып отырған жөн. Қорыта айтқанда, МӘМС — азаматтардың денсаулығын қорғауға және медициналық көмектің қолжетімділігін қамтамасыз етуге бағытталған маңызды әлеуметтік тетік. Жүйенің мүмкіндіктерін білу, өз сақтандыру мәртебесін бақылау және медициналық көмекке уақытылы жауапкершілікпен қарауының бір көрінісі.

Ерлан МАХСОТОВ,
Жанбай ауылдық округінің әкімі

ЕСКЕ АЛУ

ЖАДЫМЫЗДАН ӨШПЕЙДІ

АСЫЛ БЕЙНЕЛЕР

Уақытта тұрлау жоқ. Біз мектеп бітіріп, үлкен өмір көшіне ілескелі де зырғыған уақыт жетегіндегі 45 жылда өте шығыпты. Біз үшін ерекше осы бір белесті сәтте сынып жетекшіміз болған аяулы ұстазымыз **Суханова Ақзира апайды**, сыныптастарымыз **Абдиров Жоламан Жұбатқалиұлын** (1964-1998 жж), **Даулетиярова Нұрсұлу Төреқызын** (1964-2000 жж), **Құспанғалиев Нұрлан Тарихұлын** (1963-2004 жж), **Ғұбашев Құсайын Рамазанұлын** (1963-2005 жж), **Абдоллов Болашақ Құспанұлын** (1964-2009 жж), **Өтепбергенов Нұхын** (1964-2015 жж) және **Өтенов Бауыржан Оразбайұлын** (1964-2020 жж) сағынышпен еске аламыз. Жүрегімізге жақын қалпында жадымызда жүрген қимастарымыздың топырақтары торқа, жандары жәннатта болғай!

Жылдар озды кідірместен бітіргелі мектеп біз,
Өтті қанша жаз бенен қыс, көпті қанша көктем, күз?
Бүгін, міне, қадам басқан зейнеткерлік шаққа алды
Толқулымыз қырық бес жылдық жүзdesуге жеткен біз.

Ақзира апай білікті де білімді ұстаз бөлек бір,
Еді сынып жетекшіміз қатал әрі талапшыл.
Десек болар математиканы миыңды ашып құйғандай,
Өтті өмірден ғұмыр-көпште жетпіс үш-ақ жасап жыл.

Ақ көңілді, көпшіл мінез қалпында есте Жоламан,
Отыз төртке толғанында өтті ертерек арадан.
Адамнан боп өлімі оның, бес баласы қалды артта,
Қолдан түспей гитарасы, жүруші еді сала да ән.

Нұрсұлу да көпшіл еді, өте ақкөңіл, жиған дос,
Жақсы оқитын, ізденуден жалықпайтын жүрмей бос.
Маман еді студенттерге тәлім берген, дертті боп
Көз жұмды отыз алты жаста, қимай-қимай дедік «Қош!»

Жай мінезді Нұрлан достың болған бөлек талғамы,
Мектептен соң еңбек етіп, Мәскеуде өмір жағады.
Амал нешік, аурулы боп елге оралған сыныптас
Өте шықты қырық бір жыл ғұмыр жасап болғаны.

Салмақты еді жайлап басып жүріп жалпақ алатын,
Өзі көпшіл, шаруасына мығым да сол болатын.
Жаман ауру әкетті оны, бес ұлы бар басқан із,
Құсайын да болды мәңгі жадымызда қалатын.

Салқамсоқтау сыныптас ол тентек болды ақылды,
Ақкөңіл жан, сосын өзі шаруасына жақын-ды.
Қалды артында екі бала, өтті қырық бесінде,
Болашақтың бейнесі де жүректерде жатыр бұ(л).

Тіл қатпайтын қатты ешкімге, жайлы жанның бірі еді,
Өзгелерден бөлектер сол қарапайым түрі еді.
Елу жасқа толды да өтті, алты перзент қалды артта,
Нұхы дос та ойымызда ұмытылмай жүреді.

Көп балалы отбасында алған жігіт көп тәлім,
Аңқылдаған ақкөңілдеу азаматы ед ортаның.
Елу бес дер жасқа жетіп, бес баласын қалдырып,
Өтті өмірден Бауыржан да, сағыныш жүр арта мұң.

Ақ бантикті жылдар да есте, ұлдарда аппақ жейделер,
Қырық бес жыл - кезең бізге сағынышты күйде елер.
Бақидағы ұстазымыз, сыныптас қыз-жігіттер —
Жадымызда жүрер әркез аяулы, асыл бейнелер...

Еске алушылар —Амангелді (қазіргі Ғ.Мәсәлімов)
атындағы орта мектептің 1981 жылғы түлектері.

Ақзира апай

Жоламан

Нұрсұлу

Нұрлан

Құсайын

Болашақ

Нұхы

Бауыржан

ХАБАРЛАНДЫРУ

ОБЪЯВЛЕНИЕ

1. Жобаның атауы: «Атырау облысы Исатай ауданы Аққыстау ауылдық округіндегі қатты тұрмыстық қалдықтар полигонының құрылысы» объектісі бойынша экологиялық әсер ету рұқсатты алуға арналған материалдар (РЕШН, ЭЭБ, ҚББ, ҚОҚЖШЖ)

2. Әсер ету аумағы: Аққыстау ауылдық округі Исатай ауданы Атырау облысы. Географиялық координаттар 47.191627 СЕ және 50.906160 ШБ;

3. Қоғамдық тыңдаулар ашық жиналыс түрінде өтеді: Атырау облысы Исатай ауданы Аққыстау ауылдық округі, әкімдік ғимараты-06.11.2026 ж. сағат 12:00-де;

4. Онлайн байланыс сілтемесі: Zoom конференциясына кіру <https://us04web.zoom.us/j/72566896120?pwd=fnUp1NB5gfdxlZrSgzlPvltv5QEnvn.1>

Идентификатор конференция: 725 6689 6120 Код доступа: 31ZPb5

5. Жоспарланған қызметтің бастамашысы: «Исатай ауданы әкімінің аппараты» мемлекеттік мекемесі, БСН 981040001439. Атырау облысы, Исатай ауданы, Аққыстау ауылы, Егемен Қазақстан, 11, e-mail: isatai_raiakimat@mail.ru

6. Әзірлеуші: «ПРОГРЕСС-ПРОЕКТ» ЖШС, 120014, Қызылорда облысы, Қызылорда қаласы, Усербаев көшесі, 19 үй, 19 пәтер. БСН: 080 940 005 354, тел.: 8-708-515-7994, e-mail: ssalta95@bk.ru

7. Жоба материалдары аж-да орналастырылған: НБДСОСИПР <https://ndbecology.gov.kz/> және <https://www.gov.kz/memleket/entities/atyrau-tabigat/contacts?lang=ru>

8. Жоба материалдары бойынша қосымша ақпаратты мына мекенжай бойынша алуға болады: тел.: 8-708-515-7994. e-mail: ssalta95@bk.ru

9. Ескертулер мен ұсыныстар қабылданады: <https://ndbecology.gov.kz/>, «Атырау облысының Табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы» ММ, атр.priroda@atyrau.gov.kz

10. Ашық жиналыс арқылы қоғамдық тыңдау өткізу туралы хабарландырудың фотосуреті <https://ndbecology.gov.kz/> веб-сайтта орналастырылған.

1. Наименование проекта: Материалы для получения экологического разрешения на воздействие (РООС,НДВ,ПУО,ППМ,ПЭК) к объекту «строительство (полигона твердых бытовых отходов в Аккистауском сельском округе Исатайского района Атырауской области».

2. Территория воздействия: Аккистауский сельский округ Исатайский район Атырауская область. Географические координаты 47.191627СШ и 50.906160БД;

3. Общественные слушания пройдут в форме открытых собраний: Аккистауском сельском округе Исатайского района Атырауской области, здание акимата — 06.11.2026г. в 12:00 ч.;

4. Ссылка на онлайн подключение:Войти Zoom Конференция <https://us04web.zoom.us/j/72566896120?pwd=fnUp1NB5gfdxlZrSgzlPvltv5QEnvn.1>

Идентификатор конференция: 725 6689 6120 Код доступа: 31ZPb5

5. Инициатор намечаемой деятельности: Государственное учреждение «Аппарат акима Исатайского района», БИН 981040001439. Атырауская область, Исатайский район, с.Аккистау, Егемен Казахстан, 11, e-mail: isatai_raiakimat@mail.ru

6. Разработчик: ТОО «ПРОГРЕСС-ПРОЕКТ», 120014, Кызылординская область, г.Кызылорда, ул.Усербаева, д. 19, кв. 19. БИН: 080 940 005 354, тел.8-708-515-7994, e-mail: ssalta95@bk.ru

7. Материалы проекта размещены на ИС: НБДСОСИПР <https://ndbecology.gov.kz/> и <https://www.gov.kz/memleket/entities/atyrau-tabigat/contacts?lang=ru>

8.Дополнительную информацию по материалам проекта можно получить по адресу: тел.: 8-708-515-7994. e-mail: ssalta95@bk.ru

9. Замечания и предложения принимаются: НБДСОСИПР <https://ndbecology.gov.kz/>, ГУ «Управление природных ресурсов и регулирования природопользования Атырауской области»: атр.priroda@atyrau.gov.kz

10. Фото объявления о проведении общественных слушаний размещено на сайте: <https://ndbecology.gov.kz/>

1. Жобаның атауы: «Атырау облысы Исатай ауданы Аққыстау ауылдық округіндегі қатты тұрмыстық қалдықтар полигонының құрылысы» объектісіне ықтимал әсерлер туралы есеп.

2. Әсер ету аумағы: Аққыстау ауылдық округі Исатай ауданы Атырау облысы. Географиялық координаттар 47.191627 СЕ және 50.906160 ШБ;

3. Қоғамдық тыңдаулар ашық жиналыс түрінде өтеді: Атырау облысы Исатай ауданы Аққыстау ауылдық округі, әкімдік ғимараты-13.11.2026 ж. сағат 15:00-де;

4. Онлайн байланыс сілтемесі: Zoom конференциясына кіру <https://us04web.zoom.us/j/72566896120?pwd=fnUp1NB5gfdxlZrSgzlPvltv5QEnvn.1>

Идентификатор конференция: 725 6689 6120 Коддоступа: 31ZPb5

5. Жоспарланған қызметтің бастамашысы: «Исатай ауданы әкімінің аппараты» мемлекеттік мекемесі, БСН 981040001439. Атырау облысы, Исатай ауданы, Аққыстау ауылы, Егемен Қазақстан, 11, e-mail: isatai_raiakimat@mail.ru

6. Әзірлеуші: «ПРОГРЕСС-ПРОЕКТ» ЖШС, 120014, Қызылорда облысы, Қызылорда қаласы, Усербаев көшесі, 19 үй, 19 пәтер. БСН: 080 940 005 354, тел.: 8-708-515-7994, e-mail: ssalta95@bk.ru

7. Жоба материалдары аж-да орналастырылған: НБДСОСИПР <https://ndbecology.gov.kz/> және <https://www.gov.kz/memleket/entities/atyrau-tabigat/contacts?lang=ru>

8. Жоба материалдары бойынша қосымша ақпаратты мына мекенжай бойынша алуға болады: тел.: 8-708-515-7994. e-mail: ssalta95@bk.ru

9. Ескертулер мен ұсыныстар қабылданады: <https://ndbecology.gov.kz/>, «Атырау облысының Табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы» ММ, атр.priroda@atyrau.gov.kz

10. Ашық жиналыс арқылы қоғамдық тыңдау өткізу туралы хабарландырудың фотосуреті <https://ndbecology.gov.kz/> веб-сайтта орналастырылған.

1. Наименование проекта: Отчет о возможных воздействиях к объекту «строительство (полигона твердых бытовых отходов в Аккистауском сельском округе Исатайского района Атырауской области».

2. Территория воздействия: Аккистауский сельский округ Исатайский район Атырауская область. Географические координаты 47.191627СШ и 50.906160БД;

3. Общественные слушания пройдут в форме открытых собраний: Аккистауском сельском округе Исатайского района Атырауской области, здание акимата — 13.11.2026г. в 15:00 ч.;

4. Ссылка на онлайн подключение:Войти Zoom Конференция <https://us04web.zoom.us/j/72566896120?pwd=fnUp1NB5gfdxlZrSgzlPvltv5QEnvn.1>

Идентификатор конференция: 725 6689 6120 Коддоступа: 31ZPb5

5. Инициатор намечаемой деятельности: Государственное учреждение «Аппарат акима Исатайского района», БИН 981040001439. Атырауская область, Исатайский район, с.Аккистау, Егемен Казахстан, 11, e-mail: isatai_raiakimat@mail.ru

6. Разработчик: ТОО «ПРОГРЕСС-ПРОЕКТ», 120014, Кызылординская область, г.Кызылорда, ул.Усербаева, д. 19, кв. 19. БИН: 080 940 005 354, тел.8-708-515-7994, e-mail: ssalta95@bk.ru

7. Материалы проекта размещены на ИС: НБДСОСИПР <https://ndbecology.gov.kz/> и <https://www.gov.kz/memleket/entities/atyrau-tabigat/contacts?lang=ru>

8.Дополнительную информацию по материалам проекта можно получить по адресу: тел.: 8-708-515-7994. e-mail: ssalta95@bk.ru

9. Замечания и предложения принимаются: НБДСОСИПР <https://ndbecology.gov.kz/>, ГУ «Управление природных ресурсов и регулирования природопользования Атырауской области»: атр.priroda@atyrau.gov.kz

10. Фото объявления о проведении общественных слушаний размещено на сайте: <https://ndbecology.gov.kz/>

МӘДЕНИЕТ

САХНА САҢЛАҒЫНА АРНАЛҒАН ӨНЕР БАЙҚАУЫ

Өнердің ғұмыры сахнамен өлшенбейді. Шынайы өнерпаздың үні мен сахнадағы бейнесі уақыт өткен сайын халық жадында жаңғырып, кейінгі буынға рухани мұра болып жетеді. Аудан мәдениетінің қалыптасуы мен өркендеуіне өзіндік үлес қосып, сахна мен ән өнерін қатар алып жүрген сондай тұлғалардың бірі – Серікқали Қинешов. Ол – Ғатау Рамазанов атындағы «Халықтық» театрдың негізін қалаушылардың бірі. Әншілік қабілетімен ел ықыласына бөленіп, актерлік шеберлігімен сахна төрінде талай бейнені сомдаған өнер иесі. Еңбегі еленіп, «Сахна аппалоны» номинациясына ие болған оның шығармашылық жолы аудан мәдениетінің шежіресімен сабақтасып жатқан сырлы тарих. Өнерпаздың сахнадағы ізін кейінгі буынға таныту, шығармашылығын дәріптеп, өнерге деген құрметті арттыру мақсатында Нариман Үлкенбайұлы атындағы мәдениет үйінің ұйымдастыруымен аудандық мәдениет ұжымдары арасында «Ән мен сахнаны қатар бағындырған – сырлы өнер иесі» атты байқау өтті.

Өнер додасына Қамысқала мәдениет үйі, Исатай ауылдық клубы және аудандық «Жалын» мәдениет үйінің өнерпаздары қатысты. Байқау екі кезең бойынша өтті. Алғашқы кезеңде қатысушылар Серікқали Қинешұлының репертуарынан бір әнді жаңды дауыста орындады. Байқаудың екінші кезеңі қатысушылардың актерлік шеберлігін танытуға арналды. Бұл кезеңде мәдениет қызметкерлері шағын сахналық қойылымдар ұсынып, өздерінің образ сомдау шеберліктерін көрсетті. Қамысқала мәдениет үйінің ұжымы «Біздің бригада» атты авторлық қойылымын сахналап, кеңестік кезеңдегі шөп шабу науқанын көрерменнің көз алдына

санаулы мәдениет ошақтарының қатысуы – мәдениет саласындағы жұмыстардың жай-күйін де аңғартатыны сөзсіз. Дегенмен байқауға қатысып, өз өнерлерін ортаға салған әріптестерімізге алғысымыз шексіз. Әсіресе Исатай ауылдық клубының ұжымына ерекше ризашылығымыз білдіреміз. Бір басшы, бір маманнан құралған шағын ұжымның үлкен шығармашылық ұжымдармен қатар өнер көрсетуі – өз алдына үлкен еңбек әрі ерлік. Аз құрамға қарамастан, өнерге деген сүйіспеншіліктерін, ізденістерін көрсете білді. Барлық қатысушыларға шығармашылық табыс тілеймін, – деді ол.

Байқау қорытындысы бойынша ІІІ орынға Исатай ауылдық клубының ұжымы лайық деп таныла, жүлделі ІІ орын аудандық «Жалын» мәдениет үйіне бұйырды. Ал ерекше дайындықпен келіп І орынды жеңіп алған Қамысқала мәдениет үйі жеңіс тұғырынан көрінді. Жеңімпаздар мен жүлдегерлерге арнайы марапаттар табысталып, қатысушыларға алғыс білдірілді. Серікқали Қинешұлының өнер жолын дәріштеген бұл байқау – бір ғана өнер сайысы емес, мәдениет саласында еңбек етіп жүрген мамандардың шығармашылық ізденісін шыңдайтын, сахна мәдениетін қалыптастыратын тағылымды шара. Өнерді өмірінің өзегіне айналдырып, ән мен сахнаны қатар бағындырған Серікқали ағамыздың шығармашылық жолы бүгінгі ұрпаққа үлгі.

өкелді. Қойылым арқылы сол кезеңнің тыныс-тіршілігі, еңбек адамдарының болмысы мен естеліктері әсерлі жеткізілді. Исатай ауылдық клубынан Нұржамал Бөлекбаева Мұхтар Шахановтың «Ғайша» монологын орындап, жеке актерлік шеберлігін байқатты. Ал аудандық «Жалын» мәдениет үйінің ұжымы атақты Шаншар театрының «Қошан» атты тамашалық көрінісін ұсынып, көрерменді күлкіге кенелтті. Осылайша байқауға қатысушылар әншілік қабілетімен ғана емес, сахнадағы актерлік шеберлігімен де көпшіліктің көңілінен шықты. Бір сәтте көрерменді күлдірсе, енді бір сәтте толқытып, ойға жетелеген өнер кеші мазмұнды өтті.

Байқау соңында әділ қазылар алқасы қатысушылардың өнерін бағалап, өз пікірлерімен бөлісті. Әділ қазы алқасының төрағасы, аудандық «Жалын» мәдениет үйінің директоры Мақсат Исламсайысқа қатысушылардың өнеріне тоқталып, мәдениет саласының бүгінгі тынысы жөнінде өз ойын ортаға салды.

– Осындай ауқымды шараға ауданымыздағы

Осындай өнер иелерінің есімін ұлықтап, мұрасын насихаттау – ұлттық өнеріміздің сабақтастығын сақтаудың бірден бір жолы болмақ.

Еркебұлан УАЛИТХАН

ОЙ МЕН ӨНЕГЕ

ТАМЫРЫН ТАНЫҒАН – ТЕГІН ТАНИДЫ РУХАНИ КЕШТІҢ ӨЗЕГІ ОСЫ БОЛДЫ

Атырау облыстық Ішкі саясат басқармасының қолдауымен, «Жарқын ЖанҰя» қоғамдық бірлестігінің ұйымдастыруымен «Тамыр» тақырыбында рухани стендап өтті. Еркін форматта өрбіген тағылымды кездесуде халық ауыз әдебиетін, ұлттық өнерді, туған жер мен рухани құндылықтарды насихаттап жүрген Нұрбол Маратұлы, Әділет Сүйінғалиұлы және ауданның белсенді жасы, ораторлық өнерді дамытып жүрген Думан Бауыржанұлы сөз алды. Бұған дейін Атырау қаласында кездесу өткізген спикерлер енді бұл жұмыстың жалғасын аудандардағы іссапарлармен жалғастыруда. Алдымен Қызылқоға ауданында болған олар екінші кезекте Нарын құмын бойлаған Исатай ауданына келді. Бір қызығы, үш спикер де – ауданымыздың тумасы.

Алғашқы болып сөз алған Думан Бауыржанұлы жастар арасында әлеуметтік желі арқылы қалыптасқан «30 жасқа дейін бәріне үлгеру керек» деген түсінікке тоқталды.

– Қазір әлеуметтік желіден біреудің үй алғанын, көлік мінгенін, кәсібін дөңгелеткенін көріп, өз өмірімізді сонымен салыстырып, «мен неге үлгермедім?» деп өзімізді кінәлай бастаймыз. Бірақ адамның жетістігін материалдық дүниемен ғана өлшеуге болмайды. Маңыздысы – мақсаттың болуы емес, оның артындағы құндылық. «Отыздан асып кеттім, енді бәрі кеш» деген түсінікке қамалудың қажеті жоқ. Қай жаста да қайта бастауға, жаңа мақсат қоюға болады. Оған адамның жасы емес, өзіне деген сенімді кедегері болуы мүмкін, – деді ол.

Шынында да, әлеуметтік желіден адамның

экраннан көргенімізді қалыпты нәрсе ретінде қабылдап, соған үйреніп кетуіміз мүмкін. Сондықтан бүгінгі кештің мақсаты – өз руханиятымызға қайта оралып, халық ауыз әдебиеті мен ұлттық құндылықтарды жаңғырту. Тектілікті тек ата-бабаның кім болғанымен өлшеуге болмайды. Ол адамның тәрбиесі, мінезі, сөзі мен ісінен көрінеді. Бұрын үлкендердің әңгімесін тыңдап өстік. Ертегі, аңыз, жыр, терменің бәрінде тәрбие бар. Ендігі міндет – сол мұраны кейінгі ұрпаққа жеткізу. Өйткені халықтың жады жоғалмаса, оның тамыры да үзілмейді, – деді ол.

Кеш барысында ҚР Журналистер одағының мүшесі, ақын Адайбек Есекеш мазмұнды кездесудің маңызына тоқталып, залда жастардың аз болғанына алаңдаушылығын білдірді.

– Айтылып жатқан әңгімелердің адамға ой саларлық, көңілге түйерлік тұсы көп болды. Тек өттеген-айы – залда халықтың аздығы. Соның ішінде жастардың осы жерден табылып, тәлім мен тәрбиеге толы әңгімелерді тыңдағаны жақсы болар еді. Қазақта «Қария тыңдалмаса, жастар шыңдалмайды» деген сөз бар. Біздің халық ауыз әдебиеті арқылы дамып, рухани нәр алып, өркендеген халықпыз. Бүгінгі кештің атауына айналған «Тамыр» сөзінің мәні де терең. Адам ағзасындағы қан тамыр арқылы тұла бойымызға тарайды. Сол секілді табиғаттағы тіршіліктің де өз тамыры

ішкі жан дүниесіне үңілмей, көбіне сыртқы жылытыраған дүниесіне қызығатынымыз бар. Өз өмірімізді өзгелермен салыстырып, кейде барымыздың қадірін түсіріп аламыз. Спикердің осы ойы көрерменге ой салды.

Келесі кезекте терме өнерінің насихаттаушысы Әділет Сүйінғалиұлы ауыл тәрбиесі мен ұлттық құндылықтардың сабақтастығына тоқталды.

– Қазақтың ауылын ауыл етіп ұстап тұрған – оның қарапайымдылығы мен кеңпейілділігі. Ауылда бір-бірінің жағдайын сұрап, қуанышына ортақтасып, қиындыққа қолдау көрсету деген бар. Бұл – бізге атадан балаға беріліп келе жатқан тәрбие. Менің атамның «Ауылда тазалық бар, кеңпейілділік, қарапайымдылық бар» деген сөзі есімде. Осы сөздің өзінде ауылдың тұтас болмысы жатыр. Ал ұлттық өнер мен ауыл тәрбиесі өзара сабақтас. Соның ішінде терме – жай ғана ән емес. Оның әр жолында ақыл, өнеге, тәрбие бар. Бұрынғы жыраулар мен термешілер елдің сөзін сөйлеп, халыққа жөн сілтеген. Сондықтан термені дәріптеу арқылы ұлттық дүниетанымды да дәріптейміз. Ауылдың қарапайым тіршілігі, үлкеннің батасы, қарияның сөзі, ананың тәрбиесі – мұның бәрі біздің рухани тамырымыз, – деді өнер жанаашыры.

Оның сөзінен ауылға тән шынайылық, жомарттық пен кеңпейілділіктің мәні көрінді. «Ұят болады», «қолғабыс ету керек», «бір-біріне көмектесу керек» деген қарапайым қағидалардың өзінде үлкен тәрбие бар. Амандасудың өзі – тұнып тұрған философия. Ал сахна төріне шыққан Нұрбол Маратұлы қазақтың тектілік ұғымына тоқталды.

– Қоғамда ашық қылмыстармен қатар, ел алдында жүрген адамдардың арысздыққа біртіндеп бой алдыруы да қауіпті. Себебі

бар. «Тамыр» атты стендаптың айтпағы – адам бойындағы рух, қайсарлық, ақыл-пайым мен ізгі қасиеттердің ұрпақтан ұрпаққа жалғасатыны. Атадан балаға, ұрпақтан ұрпаққа жалғасқан осы рухани сабақтастық бізді біртұтас ел етеді, – деді ол.

Осылайша «Тамыр» атауы кештің мазмұнымен толық үндесті. Өйткені ұлттың болмысын тану – оның тамырына үңілуден басталады. Ал сол тамырды үзбей, кейінгі буынға жеткізу – бүгінгі ұрпақтың еншісіндегі жауапты міндет.

Сағыныш САЙЛАУБАЙҚЫЗЫ